...ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 252 (10620) | 1964 оной октябриин 23, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Хамтынгаа мал ажал хүгжөөгты, малай тэжээл элбэгжүүлэгты, тэжээл зүбөөр хэрэглэгты! Мяха, һү, тоһо, үндэгэ, мүн бусад продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилэн абагты!

(КПСС-эй ЦК-гай уряануудһаа).

АЛДАРТА ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН СОГСОЛОГДОБО

Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай областной комитет болон «Забайкаллес» комбинат модо бэлэдхэлэй пунктнууд, мастерска участогуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй сентябрь һарын дүн согсолон гаргаа.

Хориин леспромхозой модо бэлэдхэлэй Тужинка гэжэ пункт социалис мүрысөөндэ илажа гараба. Октябриин 47 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан тус пунктынхид модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ сентябриин түсэбые 138 процент дүүргээд, түсэбһөө гадуур нэгэ мянган кубометр модо шэрэһэн байна. Хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ нормоор хараалагдаһанһаа 17 кубометрээр үлүү ехэ болоо, хоёр мянган кубометр гүрэнэй мүнгэн зөөри алмагдаа.

Мүрысөөндэ илажа гараһан пунктын коллективтэ дамжуулгын Улаан туг, нэгэ мянган түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаа.

2-дохи һуури эзэлһэн Баргажанай леспромхозой Лебяжий пунктын модошод мүнгэн шан абаба. Байгалай леспромхозой Сяниха пунктынхид мүн лэ һайн үрэ дүн түйлажа, 3-дахи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Мастерска участогуудай дундаһаа Итанцын леспромхозой участогууд шалгаран гараа. Мастер Леоновой даадаг участок модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ сентябриин түсэб 122 процент дүүргэһэн, модошон бүхэнэй ажалай бүтээсэ 126 процент хүргэһэн юм. Энэ участогай модошодто дамжуулгын Улаан туг 1-дэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаба. Мүн мастернууд Пулькин, Сороковых гэгшэдэй участогууд 2-дохи мүнгэн шанда хүртэбэд.

Хандагатайн леспромхозой мастер Наумовай, Шулуутын леспромхозой мастер Калгинай участогуудта 3-дахи мүнгэн шан барюулагдаа.

Ципиканска прииекын управлениин Маловска участогай ашагта малтамалнуудай цехэй коллектив Агууехэ Октябриин хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, энэ жэлэй үйлэдбэриин түсэбые сентябрь һарын һүүл багаар дүүргээ. Эдэ үдэрнүүдтэ ашагта малтамал бэдэрэгшэд эршэмтэйгээр ажаллаһаар. Александр Алашеев, Иван Приставский гэгшэд үнэтэ металл малгахадаа ажалай үндэр бүтээсэ харуулна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

...ХАР-ШЭБЭРЭЙХИДЭЙ ХАРЮУ

ГАХАЙН МЯХА—ГАДАР ЗУЗААНТАЙГААР...

...й үсхэбэрилгые промышлен...һэн дээрэ оруулжа, ашаг ...этэй һалбари болгохо гэһэн ... асуудалда зорюулагдаһан ...иин управлениин совет Му...бэртэ һаяхан үнгэргэгдэбэ. ...веттэ колхоз, совхозуудай хү...лэгшэд, партийна эхин эмга...нуудай секретарьнар, мал ... мэргэжэлтэд уригдажа, ...гээр хабаадалсаба.

...равлениин ажахынууд гахай ... үсхэбэрилжэ, тэрэнэй мяха ...ээр абаха, гүрэндөө худал...лаар һүүлэй үедэ горитой ... хэһэн байна гэжэ управ... начальник Н. Н. Хорошних ... соогоо, мүн эндэ үгэ хэлэ...үүдшье тэмдэглэбэ.

...нь, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз гахайнгаа фермын ажал ...рие эрид һайжаруулжа, ин...кациин замаар залажа шада...гаа ашаар гүрэндэ мяха ху... түсэбөө саг болзор соонь ...э шададаг болонхой. Саа...шье арга боломжонь ехэ.

...бода тосхоной хажууда тэрэ ...ой гахайн фермэ оршодог. ...лэй юһэ һарын туршада 3300 ...онхо гэхэ гү, али гол эхэ га... бүриһөө 11, нэгэ түрүүлээд ту...хаха гахай бүриһөө 6 поршоон...ба. Иимэ олон поршоонхонуу...ажа, шахан таргалуулһанайн...этэ энэ совхоз 1065 центнер гахайн мяха гүрэндөө мүнөө худалдаад байна.

Эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүдэлжэ, магтаал солоор хүрээлэгдэһэн гахайшад Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо олон юм. 10 жэлэй туршада гахайшанаар хүдэлжэ, дүй дүршэл баянтай болоһон Валентина Александровна Панькова энэ жэлдэшье һайн амжалта түйлаахай. Тэрэ даажа байһан бүлэг өхэ гахайнуудһаа энэ жэлэй 9 һарын туршада гахай бүриһөөнь 12,6 поршоонхо абаа. Боргожоһон поршоонхонуудынь эхэһээнь таһалха үедэнь тус тустаа 14 килограмм татаһан байха.

Гахайнуудые зүбөөр эдеэлүүлжэ, һайнаар харууһалжа, шахан таргалуулха гээшэ баһал хүшэрхэн ажал ха юм даа. Энэ харюусалгатай хэрэгтэ гахайшан Фёкла Фёдоровна Сидорова ехэхэн хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабарияа гаргаһан жэшээтэй. Тэрэ шахан таргалуулжа байһан гахайнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые хоног соо 335 граммаар нэмээжэ, дүн хамтадаа 375 центнер гахайн мяха үйлэдбэрилһэн. Гахайшад Н. В. Пономарева, А. Г. Бурцева болон бусад энэ жэлдэ үрэ жэлэйхиһээ һайнаар хүдэлжэ байна.

—Дүй дүршэл ехэтэй, урагшаа һанаатай үнэн сэхэ гахайшадай эрхим һайн ажалай ашаар ерэхэ 1965 ондо 4500 поршоонхо абаха байнабди. Гахайнуудые шахан таргалуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Хамтадаа 8300 гахай шахажа, 6640 центнер гахайн мяха гүрэндөө худалдаха уялга абанабди,—гэжэ совхозой директор Б. Юмсунов хөөрэнэ.

Совхозой директорэй иигэжэ хэлэһые шагнаад, гайхаха гэлыхэ хүнүүд олдожошье болохо. Ерэхэ жэлдэ 4500 поршоонхо абаха аад, яагаад гэнтэ 8300 гахай таргалуулха болоноб? Энээн тушаа иимэ юумэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Управлениин дүрбэн ажахы—Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз, «Рассвет», «Родина», «Заганский» колхозууд 1965 онһоо гахай үсхэбэрилхэ гол мэргэжэлтэй болохонь. Тиихэдэ хүршэ бусад ажахынуудһаа гурбан һаратай болоһон поршоонхонуудые эдэнэр тушаан абаад, тэдэнээ шахажа таргалуулха, тиигээд түрэндөө худалдаха байна. Мүнөө энэ асуудал али бүхы талаһаа хэлсэгдэжэ, түсэблэгдэжэ, тоо түлбэринь гартагдажа байна. Эдэ дүрбэн ажахынуудта гахайн байранууд үргэн далайсатайгаар бодхоогдоно. Тиихэтэй хамта гарай ажал бүхыдөө оньһожоруулагдахаар хараалагдана.

Оньһон техникын хүсэн гахайн фермэнүүдтэ улам эршэмтэйгээр нэбтэрүүлэгдэжэ байна. «Искра» колхозой гахайшан-механизатор Алексей Иванович Червяковой эдэбхи ехэтэ ажал тухай бүхы республика дотортнай суурханхай. Тэрэ нүхэр гахай шадамар бэрхээр харууһалжа, эрхимээр шахадаг болонхой. Тэрэнэй амжалта ехэ. Нүхэр А. И. Червяков зунай гурба һара соо 881 поршоонхо харууһалаа, тиихэдээ суудхэдээ толгой бүриинь шэгнүүрые 357 граммаар нэмээжэ, хамта 520 центнер гахайн мяха гүрэндөө худалдаа һэн. Мүн энэ колхозой гахайшад Татьяна Георгиевна Митрофанова, Марфа Михайловна Мальцева гэгшэд олон поршоонхо абаа гэжэ үйлэдбэриин совет дээрэ урма баяртайгаар хэлсэбэ. М. М. Мальцева энэ оной юһэ һара соо гол эхэ гахайнуудай толгой бүриһөө 12,2 поршоонхо, нэгэ түрүүлээд тушаагдаха гахай бүриһөө 5,4 поршоонхо, Т. Д. Митрофанова мүн энэ хугасаа соо гол эхэ гахайнуудай толгой бүхэнһөө 11,6 поршоонхо, нэгэ түрүүлээд тушаагдаха гахай бүриһөө 5 поршоонхо абаа. Гахайшадайнгаа эрхим һайн ажалай ашаар «Искра» колхоз гүрэндэ мяха худалдаха гурбан кварталайнгаа түсэб хоЛо үлүүлэн дүүргэжэ шадаһан.

Гэбэшье управлениин зарим ажахынуудта гахай үсхэбэрилгэ тон хангалтагүйгөөр эрхилэгдэнэ. Мал ажалдахи энэ һалбариие ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхэ тухай үгэ хуур бардамаар дэлгэржэ, түсэб хараа табибашье, гуримтай зүб замаар гахай үсхэбэрилхэ хүдэлмэриие ябуулнагүй. Охин-Булагай, Суулгын совхозууд, «Дружба», «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд энэ жэлдэ гол эхэ гахай бүриһөө ойройдоол 3—5 поршоонхо абажа, гахайн мяха гүрэндөө худалдаха түсэбөө миил 30—40 процентээр дүүргэһэн байха юм.

Иимэ тэсэшэгүй байдалые саашадань тэсэхын аргагүй. Энэ дутагдалые усадхахын түлөө эрид шууд хэмжээ абаха хэрэгтэй болоо гэжэ совет дээрэ тэмдэглэгдэһэн байгаа. Энэ зорилгоор байгша оной дүрбэдэхи кварталай, мүн ерэхэ жэлэй үедэ гахай үсхэбэрилхэ хэрэгые үндэһөөрнь хубилган һайжаруулха, ажахы бүхэндэ эхэ гахайнуудай тоо толгойе олошоруулха, фермэ бүхэндэ искусственна аргаар уражуулга нэбтэрүүлхэ, тиигэжэ поршоонхо олоор абаха шухала гэжэ тоолобо. Тиихэ зуураа, гахайн фермэнүүдые дууһан оньһожоруулха, түрүү дүй дүршэл, онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ анхарал онсо хандуулагдахань.

1965 ондо гахайн мяха ехээр абахын тулада жэлэй эхиндэ управлениин ажахынууд хамтадаа 3140 гол эхэ гахайтай, 5640 толгой нэгэ түрүүлээд тушаагдаха эхэ гахайтай заабол байха, ерэхэ жэлдэ 57 мянган поршоонхо абажа түлжүүлхэ, 35 мянган центнерһээ бага бэшэ гахайн мяха гүрэндөө худалдаха гэһэн зорилго управлениин гахайшадай үмэнэ табигдаба.

Г. ЧИМИТОВ,
манай штатнабэшэ корр.

АЖАЛАЙ УРМАН ИИМЭ

Хэнэйшье мэдэһээр, ямаршье фабрика, завод һайн шанартай продукци гаргажа, арад зоноо баясуулха, урмашуулхын хойноһоо шармайн оролдодог гээшэ. Нооһо угаадаг залуу фабрикын коллективэй гол хоёр цехэйхид социалис мүрысөөнэй долги улам эршэтэйгээр эбхэрүүлэн, баһал түрүү зэргэдэ гарахын түлөө оролдожо байдаг. Тус цехүүднай гэхэдэ, нооһо угаадаг, хатаадаг, нооһо илгадаг цехүүд болоно. Дүрсагдагша цехүүдэй хүдэлмэришэд хоорондоо социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн, шанарай түлөө шанга тэмсэл ябуулжа байдаг юм. Ороноймнгоо нарин сэмбын фабрикануудта эрхим шанартай нооһо эльгээхые хүсэһэн тус коллектив үдэрһөө үдэртэ шэнэ амжалта түйлана. Һаяхан фабрикын дирекци, партийна, профсоюзна организацинууд цехүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй сентябрь һарын дүн гаргаба. Үнэгэриһэн һарада габшагай бэрхээр ажаллажа гараһан нооһо илгадаг цехэй коллектив фабрикын дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Нооһо угаадаг, хатаадаг цехэйхид хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

Агууехэ Октябриин һайндэрэй ажалай вахтада жагсаһан фабрикын коллектив энэ һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын хойноһоо оролдожо байнхай.

Н. ИМЕХЕНОВ.

ЗАМБУУЛИНААР БҮЛЭГӨӨРӨӨ АЯНШАЛҺАН БААТАРНУУД

„Восход“ онгосЫн ниидэлгэдэ зорюулагдаһан пресс-конференци

...СКВА, октябриин 21. ТАСС-ай ... Замбуулинай түрүүшын эки... урдань үзэгдөөгүй гайхамшаг ...гэ хэһэн тухай олон юумые ... дэлхэй дуулаһан байха. Тиигэ... манай баатарнуудай энэ нии... ямараар үнгэргэһэн тухай... бүри ехэ юумэ мэдэхые хүн бү... Дүтын замбуулин тухай, ...улин соогуур хүнэй ниидэлгэ... тодорхой мэдээнүүдэй тунхаг... эрдэмтэд хүлеэнхэй. Тин...шье гайхалтай бэшэ. Юундэб ... космонавтнуудай пресс-кон...циин болодог Ленинскэ хада... МГУ-гай байшан тээшэ үдэ... багта элдэб янзын машина... һалгаряагүй субажал байба.

...МГУ-гай актова зал соо хүн зон ... сугларанхай: энэнь 2 мянган ... багтаадаг юм. Иимэ һониин ... хараха зол хубида хүртэ... зуун хүнүүд зал шадаршье ... Зал соо дипломатическа ... түлөөлэгшэд ерэнхэй.

...ай түрүүшын рядууд ха...агүй. Тэндэ кино ба фотока...нууд жэрылдэтэр табигданхай ... Хахадһаа ехыень замбуули... баатарнуудай — совет космо...рай эзэлһэн президиумэй үэ... ехэ столые юпитернүүд гэрэл... Совет хүнүүдэй гайхамшаг ... илалтын алдар солые мүнөөдэр ...лдаха эрхэтэй хүнүүд — эр... болон инженернүүд эдэ баа...удтай хамта һууна.

...сс-конференциие СССР-эй На...удай академиин президент ака... **М. В. Келдыш** нээбэ.

...айе тойрон ниидэхэ эгээн тү... хэмэл одоной Советскэ Со... табигдаһан үдэрһөө хойшо ар...гүй жэл үнгэрөө. Тиихэдэ ...иие шэнжэлһэн үе сагай ... эхин табигдаа бэлэй. Зам...ай дайдые шэнжэлэлгэ эрдэм, ...ын олон һалбаринуудай хүг..., манай ороной түрүү про...ностьда түшэглэдэг байна гэ... М. В. Келдыш хэлэбэ.

...СР-эй Наукануудай академиин ...нт замбуулинай захагүй дай... хүнэй ниидэлгые удаа дараа... гол шатанууд тухай ..., энэ программа бэелүүлхэ: ...линай онгосо бүтээхэ, тэрэнэй ...гөөр ниидэхэ, Газар дэлхэй... ...лгыень хангаха бэрхэтэй зо...удай гараһан тухай тэмдэг... Замбуулинай захагүй дайдада ... онгосые хии орохогүйгөөр ..., радиацинаа хамгаалха, он... залан ябуулха, хоёр талын ... телевидениин харилсаа, зуг ...ые мэдэхэ оньһон түхеэрэл..., тэрэшэлэн Газарта бууха ... онгосын ехээр халаха ябадал ...ха гэхэ тон шухала асуудалнуудые совет эрдэмтэд болон инженернүүд түрүүшынхеэ шэнжэлхэ зэргэтэй болоо.

Онгосоёо газарта буулгалгын асуудал илангаяа орёо бэрхэтэй байгаа. Газарта буулгаха олон тоото түхеэрэлгэнүүдһээ баллистическа аргаар буулгалга эгээн һайн гэжэ мэдэрэгдээ гээд М. В. Келдыш тэмдэглэбэ. Манай космонавтнууд бултадаа Газар тээшэ бусаха үедөө нэгэн гэбэл онгосо соогоо һуугаад буудаг, үгышье һаа онгосоһоо парашютаар һүрэжэ буудаг байһыень тэмдэглэхэ илангаяа шухала байна гэжэ эрдэмтэ мэдүүлбэ.

Космонавтикын шэнэ асуудалнуудые ниидхэхын тула олон һууритай онгосо бүтээхэ зорилго эрдэмтэдэй, инженернүүдэй урда гараһан байна гэжэ наукануудай академиин президент хэлэбэ. Замбуулинай «Восход» онгосо «Восток» одон-онгосонуудһаа нилээд ондоошог байна. Космонавтнууд анха түрүүшынхеэ баггүйгөөр, онгосоһоо һүрэжэ бууха түхеэрэлгэгүйгөөр ниидээ. Энэнэй тулада онгосоёо хии орохогүйгөөр бүтээхэ шухала байба. Юундэб гэхэдэ, онгосо соо багаханааршье хиин ороо һаа, экипаж гэмтэжэ болохо бшуу. Онгосын зохид һайнаар буухын тулада тэрэнэй бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүд найдамтайгаар хүдэлхэ ёһотой.

«Восход» онгосоор космонавтнуудай коллективэй дэлхэй дээрэ түрүүшынхеэ ниидэһэн ушарые космонавтикын түүхэдэхи шэнэ хуудаһан мүн гэжэ М. В. Келдыш сэгнэнэ. Эрдэмтэн ба врач анха түрүүшынхеэ одон-онгосын бортһоо шэнжэлгэ хэхэ, научна ёһоор хэмжэн тодорхойлхо аргатай болоһон байна. Энэнь һара тээшэ, холын планетэнүүд тээшэ ниидэхэ үедэ илангаяа шухала болохо байха.

Астрономууд дурамбайнуудаа замбуулин юртэмсын гүн худар шэглүүлэн замбуулинай онгосонууд дээрэ табихадань, астрономидо ёһотойл революциин болохо тухай лаблан хэлэмээр байна гэжэ наукануудай академиин президент мэдүүлбэ. Космонавтнууд-эрдэмтэдэй хабаадалгагүйгөөр Наранай аймагай планетэнүүдые үнэхөөрөө үргэн ехээр шэнжэлжэ шадагдахагүй.

Олон һууритай «Восход» онгосын түрүүшын ниидэлгэ нэгэ суудхэ соо үргэлжэлхэ гэжэ түсэблэгдэһэн юм. Тиигэбэшье онгосын аппаратура нилээд удаан саг соо хүдэлхэ нөөсэтэй байгаа. Онгосын экипаж бүхы программаа амжалтатайгаар дүүргэе. Онгосые залан ябуулха хэрэг экипажай командир В. М. Комаровто даалгагдаа һэн. Энэ даабаряа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. К. П. Феоктистовай шэнжэлгэ, агаарай дээдэ талые, полярна туяае тусхай дурамаар шэнжэлһэниинь илангаяа һонирхолтой. Космонавт-врач Б. Б. Егоров ниидэлгын үедэ экипажай гэшүүдэй бэеын ямар байһан, ямар нүлөөндэ ороһон тухай шухала мэдээнүүдые абаа.

Академик М. В. Келдыш «Восход» онгосын ниидэлгыень замбуулинай дайдые эрхэ мэдэлдээ оруулха талаар манай арадай түйлаһан шэнэ амжалта, манай эрдэм болон техникын шэнэ илалта гэжэ сэгнэхэ зуураа, энээнтэйжэ дашарамдуулан, онгосын экипажые амаршалба. «Восход» онгосын экипажай гэшүүдтэ СССР-эй Наукануудай академиин Президиумэй үмэнэһөө К. Э. Циолковскиин нэрэмжэтэ алтан медальнуудые барюулаа.

«Восход» онгосын командир ниидэлгын гол баримта мэдээнүүд тухай, дэгдэлгын ба буулгын үе, замбуулин соогуур ниидэжэ үргэлжэлһэн үе тухай элидхээ. Ниидэлгэдэ бэлдэхэ программа тон ехэ, орёо байгаа юм гэжэ летчик-космонавт тэмдэглэбэ.

Владимир Комаров замбуулинай онгосодо һуужа ниидэһэн экипажай хүдэлмэриин онсо орёо байһан тухай хөөрөө. Замбуулин соо хэгдэхэ шэнжэлгын хүдэлмэри минута зуурашье һаатаагүй, научна мэдээнүүд урда урдынхиһаа ехээр суглуулагдаа. Ажаллаха, амарха программын дүүргэгдэһэн дээрэһээ экипажай бүхы тэшүүд согтой һайнаар хүдэлмэрилөө. Хэрбээ «Восток» онгосын космонавт ямар нэгэн үзэгдэлые харабал, тэрэниие өөрынхеэрээ тодорхойлдог байһан юм. Харин «Восходой» экипажайхид тиимэ үзэгдэлнүүдэй ушарбал, тэрэ дары зүбшэлдэг байба. Энэнь али бүхы үзэгдэлнүүдые тон зүбөөр шэнжэлхэдэнь туһалаа. Жэшээлэн хэлэбэл, гэрэлтэн ялардаг жэжэхэн бодосуудай онгосын иллюминаторнуудаар харагдахадань, эдэнэр һанал бодолоо зүбшэлдэг байгаа.

Летчик-космонавт Владимир Комаров онгосын бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүдэй илангаяа Газарта «зөөлэхэноор» буулгаха түхеэрэлгэнүүдэй бата найдамтай байһые магтаба. Замбуулин соогуур ниидэхэ үедэмнай кабина соохи температура, агаар, тэрэнэй дараса ходо таатай зохид байгаа, холбоон һаадгүй бэелүүлэгдээ гэжэ тэмдэглэбэ.

Эрдэмтэ-космонавт **Константин Феоктистовай** хэлэһэн үгэ тон тодо нарин, журналистнуудай дуулаагүй научна элдэб терминүүдтэй, үнэндөө уран зохёолшо-фантастигай хөөрөөн шэнги байба. Энэншье ойлгосотой. Замбуулин худар ошоод ерэһэн, эрдэм ухаанай түрүүшын түлөөлэгшэ энэ ниидэлгэ тухайда гансашье журналистнуудта бэшэ, мүн өөрынгөө коллегинүүдтэ — астрономууд, физигүүд, инженернүүдтэ зорюулжа хөөрөө бшуу.

«Восход» онгосомнай «Восток» онгосоһоо горитойхон илгаатай байна гэжэ эрдэмтэ тэмдэглэбэ. Онгосын гурбан һууритай шэнэ кабина, шэнэ түхеэрэлгэ, хэдэ хэдэн тон шэнэ оньһонууд, тэрэнэй һанамжаар, энэнэй урда тээ совет космонавтнуудай абажа ниидэһэн замбуулинай аппарадуудһаа «Восходой» онсо үлүү талань болоно. «Восход» онгосодо тодхогдоһон ракетнэ нөөсэ, тормозэй оньһонууд бүри дээгүүр ниидэхэ арга олгоо.

Радио-холбооной оньһожоруулагдамал түхеэрэлгэнүүдынь техническэ шэнэ зүйлнүүд болоно гэжэ эрдэмтэ-космонавт тэмдэглэбэ. Тусхайлан хэлэбэл, телевизионно түхеэрэлгын хэрэглэгдэһэнэй ашаар, онгосын кабина сооһоо Газар тээшэ «репортаж» дамжуулха арга олгохоһоо гадна, мүн экипажай адаглан шэнжэлһэн һони һониин юумэнүүд тухай онгосын бортһоо дамжуулха ябадал хангаа. Энэ түхеэрэлгэ замбуулинай захагүй дайдые шэнжэлхын тула амжалтатайгаар хэрэглэгдээ.

Эрдэмтэ-космонавт «Восход» онгосын борт дээрэһээ хэгдэһэн физико-техническэ шэнжэлгэнүүд тухай хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

«Восход» онгосын борт дээрэ элдэб олон физическэ туршалганууд болон ажаглалтанууд хэгдэһэн байна.

Онгосын дээшээ дэгдэжэ эхилһэн тухай К. Феоктистовай һанамжануудаа хэлэхэдэнь сугларагшад ехэтэ һонирхоо. Түлхижэ гарадаг ракетын дэгдэхые хажуу тээһээ харахада ехэл һониин даа гэжэ эрдэмтэ хөөрэнэ. Ракетын двигательнүүдэй хүнхинөөн, нюдэ ялбама дүлэн, мүн огторгой өөдэ дэгдэгшэ ракетын ябан ябан ялагархан точко шэнги болоод, замбуулинай захагүй дайдада үгы болошодогынь айхабтар һониин, гоё һайхан зурагтал адли байнал.

Зүгөөр онгосын кабина соо һуугаад ябахада, эдэ бүгэдэмнай нэгэ бага юрын зүйл шэнги үзэгдэдэг. Ниидэлгэтэй холбоотой баяр баясхалан тухай («Одоошье ниидэбэ даа!» гэдэг тухай) хэлэхэ болоо һаа, дээрэ дурсагдаһан ушарнууд бүришье юрын зүйл шэнги үзэгдэдэг юм:

— газар дээрэһээ зөөлэхэноор дэгдээгдэбэ,

— ехэ шууяагүйгөөр дэгдээгдэбэ (мүнөөнэй реактивна самолёдой кабина соохи шууянтай сасуулхада энэнь бага),

— дорьбоониинь балай ехэ бэшэ,

— ракетын һэжэрхэнь бага; поездоор ябажа байһандал адлирхуугаар һэжэрнэ,

— ракетэ дээрэ һуугаад ниидэхэдэ бэедэ амар, хүнгэн байна.

Врачай мэргэжэл имагтал газар дээрэ байгаад хүнэй хэдэг мэргэжэлнүүдэй нэгэн гэжэ мүнөө хүрэтэр тоологдодог гээшэ. Тиин мүнөөшье ниидэхэдэ энэ мэргэжэл бодото дээрээ олохон талаараа газар дээрэхидэл зандаа үлөө: врач-космонавт **Б. Б. Егоров** бусад нүхэдэйнгөө элүүрые, ажал хэхэ шадабариие ажаглан хаража ябаха даалгабаритай байгаа. Тиин Б. Б. Егоров трибунада гараад, журналистнуудта иигэжэ сэхыень хэлэнэ: би космонавтнуудта медицинскэ туһаламжа үзүүлээгүйб, тиимэһээ бортовой врачай сэхэ уялгые бодото дээрээ дүүргээгүйб, тиигэбэшье замбуулинай онгосын врачай арга боломжонууд ямар байха тухайда нилээд тодорхойгоор мэдэжэ абааб.

«Восход» онгосые байгуулагшад хүнүүдэй ядалсангүйгөөр ниидэхэ автоматическа зохид һайн аргануудые бии болгоо байна гэжэ Борис Егоров тэдэниие магтан хэлэнэ. Энэ талаараа мэргэжэлтэй һэн туладаа, бортовой эдеэ хоолой онсо илгаае Борис Егоров үндэрөөр сэгнэнэ.

Бортовой врачай мэдэрһэнэй ёһоор, одон онгосын замбуулинда дэгдэхэ үедэ бүхы космонавтнуудай бэень һайн байгаа. Онгосоор ниидэлгын үедэ һэжэрэлгэ дорьбооной бага байһан дээрэһээ космонавтнууд һайнаар ажаллаһан, сэдьхэл һанааниинь тэгшэ һайн байһан юм. Онгосын бүхы частьнууд найдамтай һайн гэжэ космонавтнууд этигэжэ ябаа, тиимэһээ ниидэлгэ һайнаар үнгэрхэ гэжэ тэдэнэр лаб найдажа ябаа. Двигательнүүдэй хүдэлхэдэ бии болодог шууяан радиогоор холбоо тогтооходо һаалта болоогүй.

Ниидэлгын үедэ туршалга хэхэ программын тон ехэ байһан тулада саг бага байжа, амарха сагаа алмаха ушар гарадаг байгаа гэжэ Борис Егоров хөөрэнэ. Бидэнэр 3—5 час соо ээлжээ ээлжээгээр унтадаг һэмди. Зүүдэ зүүдэлэнгүйгөөр, тон бүхөөр унтадаг байгаабди. Унтаад һэрихэдээ, манай экипаж һайса нойроо сэлмээд, солбон хүнгэн бододог һэн.

Замбуулинаар ниидэжэ ябахада, мүн ниидэлгэеэ дүүргээдшье байхада, хүнэй бэеын элүүрые шэнжэлһэн шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүд ехэ һонирхолтой. Энээн тухай Борис Егоров мэдээсэһэн байна. Врач-космонавт Б. Б. Егоров экипажай бүхы гэшүүдэй шуһые, амилдаг агаарые саг үргэлжэ абажа, шэнжэлжэ ябаа. Газар дээрэ буугаад шэнжэлгэ хэхэдэнь замбуулинаар ниидэхэдээ космонавтнуудай бэеын элүүр хуушан зандаа һайн байба гэжэ харуулаа. Эдэ материалнуудынь мүнөө шэнжэлэгдэжэ байна. Шэнжэлгын дүнгүүд научна хэблэлдэ толилогдохо юм.

Замбуулинай түрүүшын экипаж—«Восход» одон онгосын командир, летчик-космонавт, инженер-полковник В. Н. Комаров, техническэ эрдэмэй кандидат К. П. Феоктистов, врач-космонавт Б. Б. Егоров гэгшэдые Москва хотын ажалшад баяртайгаар угтаа.

ТАСС-ай фото.

МГУ-гай актова зал соо нэрьемэ альга ташалган болоно. Анха түрүүшын замбуулинай экипажай хэһэн һонирхолтой, ехэ элидхэлнүүдые дуулаад, журналистнууд сэдьхэлээ ханаба гэжэ абаһаар мэдэгдэнэ. Теэд хүнүүдэй һонюушашье гээшэнь аргагүй, мүн пресс-конференциин ёһо заншалыньшье гэбэл, асуудал, харюунуудгүйгөөр иимэ суглаанууд үнгэрдэггүй бшуу. Ондо ондоо хэлэнүүд дээрэ бэшэһэн табхархан запиканууд залай энэ тэрэ булангһаа президиумдэ дамжуулагдажал байна.

Тиин космонавтнууд эдэ асуудалнуудтань харюусажа эхилнэ. Трибуна дээрэ экипажай командир гараба.

Асуудал (Польшын хэблэлэй газарай корреспондентын: «Восход» онгосо дээрэ газар зөөлэхэноор буужа шададаг байна, тиимэһээ энэ онгосоор ниидэд, һара дээрэ гү, али ямар нэгэн ондоо планетэдэ буужа болохо гээшэ гү?

Харюу: «Восход» онгосын урда тиимэ зорилго табигдаагүй юм гэжэ тобшоор харюусаха байнаб.

Асуудал: «Франс-Пресс» агентствын: «Восход онгосо ямар аргаар газарта тиимэ зөөлэн һайнаар буугаа гээшэб?

Харюу: энэ үгые юрын, сэхэ удхатайгаар ойлгоходо, зөөлэхэноор лэ «Восход» онгосомнай газарта буулгагдаһан байна. Парашютай ашаар, мүн газарта буулгаха двигателиин ашаар энэ онгосо газарта буулгагдаа һэн. Тэрэ двигателиие газарта тон дүтэхэн ниидэжэ ерээд байхадаа хүдэлгэжэ эхилээбди. Газарта буулгаха хэрэг бодото дээрээ нулевой скоростьтойгоор хангагдаһан юм.

«Восход» онгосо тон шэнэ онгосо гээшэ гү, али «Восток» онгосын нэгэ түхэлынь гээшэ гү гэжэ Америкын корреспондентын асуухада В. Комаров: энэмнай 3 хүнэй һууха һууритай замбуулинай шэнэ онгосо гээшэ гэжэ харюусана.

Мүнөө скафандргүйгөөр ниидээ хадаа саашадаашье скафандр хэрэггүй болоо гээшэ гү гэжэ «Жиче Варшава» хэблэлэй (Польшо) корреспондент һонирхоно.

— Манай онгосын ехэ һайнаар бүтээгдэһэн дээрэһээ научна шэнжэлгэнүүдые ниидэлгын программын ёһоор бэелүүлхэдэ зохисотой байхын тула скафандргүйгөөр ниидэхэ гэжэ шиидхэгдэһэн байна. Скафандр үшөөл хэрэгтэй байха гэжэ һанагдана.

Танай онгосо дээрэ һуугаад замбуулинаар дахин ниидэжэ болохо гээшэ гү?— гэжэ Венгриин корреспондентнууд хамтадаа һураба.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

ЭКОНОМИКЫН АСУУДАЛ

НЭГЭ МҮНГЭН—ТҮХЭРИГ АЛМАДАГ

Жэлэй эхилhэнhээ хойшо 734,2 мянган түхэриг олзо доход ороо. Түсэбөөр хараалагдаhан мүнгэнhөө 193,8 мянган түхэригөөр ехэ. Нэгэ түхэригэй сэнтэй товарна продукци үйлэдбэрилхын түлэ 89,2 мүнгэн түсэбэй ёhоор гаргашалагдаха байгаа hаа, бодото дээрэ 88,5 мүнгэтэ болоо. Тиигэжэ 8 hарын туршада үйлэдбэрилэгдэhэн товарна продукциин үнэ сэн бүхы дээрээ 54,9 мянган түхэригөөр хямдараа. Салин хүлhэнэй гаргашые абажа үзэбэл, 44,3 мянган түхэриг алмагдаа.

Онохойн модоной комбинадай худэлмэриин дүн харабал, эдэ тоо баримтануудтай ушарха байхат.

Түсэбөөр хараалагдаhанhаа гадуур 193,8 мянган түхэриг сэбэр олзо... Энэмнай багахан мүнгэн бэшэ даа. Комбинат дээрэ, тэрэнэй участок, цехүүдээр экономическа худэлмэридэ анхаралаа табидаг болоhоной мүнгэ, зөөриин гаргашые тоолодог болоhоной түрүүшын аша үрэнь энэл даа.

Экономическа худэлмэри. Энэ хоёр үгын удхынь хүсэдөөр найруулан гаргахань бэрхэтэй. Худэлмэришэдые гансахан өөhэдынь ажалтай бэшэ, харин предприятиин бүхы үйлэдбэритэй hайса танилсуулха, энээнэй үндэhөөр үйлэдбэриин технологи нарижуулан hайжаруулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха, мүнгэ зөөриин гарша, оршые тооложо hургаха, ажалайнгаа бүтээсые али болохоор дээшэлүүлхэ хэрэгтэ элсүүлхэ — экономикын асуудалнууд гансахан эдээхэнээр хизаарлагдадаггүй, бүри олон байха.

Тиимэhээ экономическа худэлмэриие hайнаар эрхилжэ, түсэбэй ёhоор ябуулжа шадаагүй hаа, hайн аша үрэ түйлахань бэрхэтэй. Гадна нэгэхэн жэлэй туршада экономическа худэлмэри ябуулаад, али нэгэн предприятиин байдалые hайн болгожорхёо гэхэдэ, хэн үнэншэхэб!

Онохойн модоной комбинат дээрэ энэ асуудалда анхарал табигдаhаар 2—3 жэл болохо байна. Түрүүшээр худэлмэришэдтэ экономикын асуудалнуудай гол удхынь, тэрэниие хайшан гэжэ шиидхэхыень ойлгуулжа үгэхэ хэрэгтэй байгаа. Худэлмэришэд энээндэ ямар үүргэ дүүргэжэ шадахаб, өөhэдынь оруулха хубита ямар ба гэхэ мэтээр. Үнгэрhэн жэлдэ түс комбинат дээрэ предприятиин тодорхой экономико удалха 4 семинар, 14 экономическа hургуули хүдэлжэ, 50-яад хүн, тэрэ тоодо цех, участогуудай хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэд, мастер, бригадирнууд, юрын худэлмэришэд hуралсажа гараа.

Гадна үнгэрhэн намарhаа эхилжэ цех, участогуудай бухгалтер, экономистнуудтай түсгаар hуралсал эмхидхэгдэнхэй. hарадаа 1 дахин (ажалай үдэртэ) тэдэнэр сугларжа, хэшээлынь түсэхай түсэбөөр болодог байгаа. Гол асуудалнуудынь гэбэл: цех, участогуудай экономико болон үйлэдбэри; бухгалтер, экономистнуудай өөhэдынь худэлмэри хайшан гэжэ предприятиин экономикотой холбожо ябуулхаб, экономическа асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэрэй үүргэ ба уялганууд гэхэ мэтэ. Эндэ хамта 25 хүн hуралсажа гараа.

Мастернуудай hургуули мүн лэ ниимэрхүү асуудалнуудые шудална. Хамта дээрээ 6 хэшээл үнгэргэгдэжэ, 25 мастернууд эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлhэн байна.

Экономическа худэлмэри жэл бүри түсэхай түсэбэй ёhоор үнгэргэгдэнэ. Энэ тон шухала ажал комбинадай экономическа шэнжэлгын бюро эрхилнэ. Байгша ондо энэ бюро ниитын түсэблэлгын бюротой нэгэдхэгдэhэн байна.

Нэн түрүүн цех, участогуудай үйлэдбэри нарижуулан hайжаруулха түсэб табигдана. Эдээндэ худэлмэришэд эдэбхитэйгээр хабаадуулагдана. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин үнэ сэн хямдаруулха арга боломжонууд тухай экономическа шэнжэлгын бюрогой гэшүүд цех, участогуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта түсэхай хөөрэлдөө, суглаануудые үнгэргэдэг болонхой. Тиигэжэ зохёогдоhон түсэб hүүлээрнь коллективэй суглаан дээрэ заатагүй баталагдана. Худэлмэришэдэй харюусалгань дээшэлнэ, хэн юу хэхээ ойлгожо, мэдэжэ абадаг. Цех, участогуудай түсэбэй үндэhөөр комбинадай хамтын түсэб табигдажа, хүсэндөө ородог юм.

Байгша ондо бэелүүлэгдэhэн экономическа хэмжээ ябуулганууд дээрэ тобшохоноор тогтое. Гол хараа шугамынь гэбэл, үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин үнэ сэн хямдаруулха зорилго табигдана.

Ажахын тоосоондо ороhон участок, цех бүхэндэ кварталай түсэб табигдана. Тэрээндэнь үйлэдбэрилхэ продукциин хэмжээн, үнэ сэнгынь, хэды шэнээн олзо оруулхань заагданхай.

Парткомой шиидхэбэреэр июлиин 1-hээ комбинадай цех, участогуудаар түсэбэй дүүргэлтэ үдэр бүри согсолдодог болоо. Үдэрэй туршада хэды шэнээн продукци үйлэдбэрилэгдөөб, ажалай бүтээсын хэмжээн, нормын дүүргэлтэ, түүхэй эд гаргашалга, машина түхеэрэлгэнүүдэй ашаглалга, продукциин үнэ сэн хүсэдөөр харуулагдадаг юм. Тоо бүридхэл иигэжэ эмхидхэхэдэ цех, участогуудай худэлмэри үдэр бүридэ али байдаг. Али нэгэн участогай гээгдэлдэ оробол гү, али орохоо байбалнь дары хэмжээ абаха арга олдоно. Гадна бригадир, мастернууд, участогуудай начальнигууд ажалайнгаа дүн өөhэдөө согсолжо, тоолодог болоо бшуу. Тиихэдээ урданайхи шэнги миин лэ дүн гаргаад хизаарладаг бэшэ, харин хайшан гээд, ямар аргаар иимэ дүн түйлагдааб, үшөө хэрэглэгдээгүй ямар арга байгааб, юуя дээрэhээ боложо энэ тэрэ дутагдал гараaб гэхэ мэтэ тухай бодомжолжо үзэнэ ха юм. Энэмнай горитойхон хубилалта гээшэ.

Комбинадай зарим цех, участогуудта экономистнууд үгы юм. Иимэ ушарта эндэхи мастернуудта hарын наряд—даабари үгтэдэг болонхой. Даабаридань ажалайнь гол показательнууд хараалагдадаг.

Гадна экономикын асуудалнуудые гансахан лэ дээрэ дурсагдаhан хэмжээ ябуулгануудаар хизаарлажа болохогүй. Экономико гээшэмнай үйлэдбэритэй сэхэ холбоотой, тэрээндэ нүлөөлжэ байдаг ха юм.

Продукциин үнэ сэн ямар аргаар хямдаруулжа болохоб? Энэ асуудал комбинадай экономическа шэнжэлгын ниитын бюрогой урда гараhан байгаа.

Гол замынь—ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ болоно. Энээнэй үндэhөөр продукци бүтээлгэдэ ажалай гаргаша хороогдохо, салин хүлhэнэй гаргаша бага болохо, продукциин үнэ сэн хямдарха ха юм. Ямар аргаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэнэб? Нэн түрүүндэ ажал ехэтэй худэлмэри оньhожоруулhанай, шэнэ техникэ хэрэглэдэг болоhоной, шэнэ технологи нэбтэрүүлhэнэй ашаар.

hаяхан болотор комбинат дээрэ модо болон бэлэн продукци 5 хүнэй ажалладаг лебедкоор ашаалагдадаг байhан юм. Нэгэ худэлмэришэн дээрэ абажа харабал, үдэрэйнь бүтээсэ 14 кубометр болодог. Байгша оной эхеэр ККУ-7,5 гэжэ шэнэ түхеэрэлгэ ашаглагдажа эхилээ. Нэгэ худэлмэришэнэй ажалай бүтээсэ нэгэ халаанда 24,5 кубометр хүрэтэр дээшэлээ. Илгаань тон ехэ. Мүнөө 2-дохи имэ түхеэрэлгэ ашаглалгада үгтөө.

Экономическа шэнжэлгын бюрогой дурадхалаар хюрөөдэгдэhэн материалнуудай гаргашалга гуримшуулагдаба. Энээнэй ашаар гэрэй зүйлнүүдые бэлдэлгэ дээрэ стандартна бэшэ хаягдагай хэрэглэлгэ 30 процент хүрэтэрөө ургаа. Шпала хюрөөдэхэдэ ехэ үлэдэл гарадаг hэн. Бюрогой гэшүүдэй үүсхэлээр эндэ түсэхай станок тодхогдожо, эдэ үлэгдэлнүүдhээ жэжэхэн стандартна материалнууд хюрөөдэгдэдэг болобо. Иимэ жэшээнүүдые олоор харуулжа болоно.

Эндэ худэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлэй дээшэлhэниие тэмдэглэлтэй. Виктор Степанович Собольскиной хүтэлбэрилдэг хабсаргагшадай бригада өөhэдынгөө үүсхэлээр нормоёо гурба дахин шэнэлэн хаража, 20—30 процентээр дээшэлүүлээ. Нүхэр Н. И. Коротановай бригада ашаалалга дээрэ даабаряа 14—20 процентээр дээшэлүүлээ. Жэлэй эхилhэнhээ хойшо 348 худэлмэришэд нормоёо шэнэлжэ, жэлдээ 11498 түхэриг алмаха арга олгобо.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдhээ 193,8 мянган түхэриг сэбэр олзо (хараалагдаhанhаа гадуур) суглараа бшуу. Нэгэ мүнгэн—түхэриг алмадаг гэжэ арад зон дэмы бэшэ хэлсэдэг ха юм.

Комбинадай партийна организаци экономическа худэлмэри hайжаруулха түшаа ехэхэн анхарал табина. Байгша ондо партийна суглаанууд дээрэ «Экономическа худэлмэридэ олониитые хабаадуулха», «Цех, участогуудаар түсэбэй дүүргэлтые үдэр бүри шалгадаг болохо» гэhэн асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Гадна июль hарада үйлэдбэри нарижуулан hайжаруулха асуудалаар комбинат дээрэ экономическа конференци үнгэргэгдэhэн байна.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

Коммунис ажалай ударник, Улаан-Үдын «Электромаши... водой слесарь Василий Иванович Колбин Агууехэ Октябриин с... лис революциин hайндэрые угтан, гансал эрхим шанартайга... дэлмэреэ бүтээгээд, халаан бүринигөө даабари 110—115 проце... рэтэр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: В. И. Колбин ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фо...

hОНИРХОЛТОЙ СЕМИНАР

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Гигант» колхоздо hаяхан hонирхолтой семинар болобо. Тэрэнэй худэлмэридэ колхозой 40 гаран пропагандист болон агитаторнууд хабаадалсаа.

Колхозой ажахын мүнөөнэй байдал, тэрэнэй хүгжэлтын саашанхи зорилгонууд тухай элидхэл колхозой түрүүлэгшэ нүхэр А. В. Смолин семинар дээрэ хэбэ. КПСС-эй обкомой соёл сурталай таhагай инструктор И. В. Полякова коммунис ажалай, ажаhуудалай түлөө мүрысөөнэй хүдөө нютагуудта хэр зэргэ дэлгэржэ байhан тухай,

Улаан-Үдын хүдөөгэй үйлэ... риин парткомой үзэл сурта... таhагай инструктор В. Н. Б... рина арад зониие шажанда... зэглэдэггүйгөөр хүмүүжүү... тухай hонирхолтой хөөрэл... нүүдые үнгэргэhэн байна.

Мүнөө хүдөө ажахые инте... фикациин замаар эрхилхэ г... турэл партиимнай сэсэн ма... хараа шугамай бэелүүлэгн... байhан үедэ энэ колхозой пра... ни, партийна болон комсом... организацинууд арад зоноо к... мунис ёhоор хүмүүжүүлхэ ас... далда аргагүй ехэ анхарал... дуулжа байhаниинь hайшаа...

Бата үгэ—баатар ажал

ХУДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ҮГЭ НАЙДАМТАЙ

Республикымнай модошодой жэл соо бэлэдхэhэн модон ехэнхидээ гол мүрэнүүдээр урадхуулагдажа, хэрэгтэй газартаа хүргэгдэдэг. Байгша оной модо урадхуулгын үе дүүрэхэ дүтэлөө, модошодой, модо урадхуулагшадай хабар, зун, намартаа хэhэн ажалайнь дүн согсологдожо эхилээ.

Модо урадхуулгада бүри үбэлhөө эхилжэ бэлэдхэл хэгдэhэн юм. Гол мүрэнүүдэй зузаан мүльhөөр үшөө хушагдаатай байхада, мүльhэн дээрэ модон зөөгдэжэ, ябталагдаhан байгаа. Зунай үеын энэ харюусалгатай ажалда эртээнhээ hайнаар бэлдэбэл, заатагүй амжалта түйлахань лабтай. Үдын модо урадхуулгын конторын худэлмэришэд байгша оной туршада 1149 мянган кубометр модо урадхуулха даабаритай аад, 1280 мянган кубометр урадхуулаа гэхэ гү, али түсэбөө 112 процент дүүргэhэн байна. Мүльhэн дээрэ ябталагдаhан модон бүхыдөө шахуу уhанhаа гаргагдажа, хэрэгтэй газартаа хүргэгдөө. Уhанhаа гаргагдаhан модон Онохойн модоной комбинат. Буряадай мебельнэ модо болбосоруулгын комбинат, шэлэй оньhожоруулмал завод, гортоп хүргэгдэжэ, эдэ предприятинуудай үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ байна. Мүн шэнэ барилгануудта хэрэглэгдэхэ модон Дунда Ази, Целиннэ хизаар, Кузбасс болон бусад область, хизаарнуудта түмэр замаар эльгээгдээ.

Үнгэрhэн зунай модо урадхуулга юу харуулааб гэхэдэ, үбэлдөө hайнаар ажаллабал, hанаа амархан ажаллагдаха болоно. Үдэ, Хүрбэ, Анаа, Худан, Санали голнуудай мүльhэн дээрэ ехэ модон зөөгдэжэ, ябталагдаhан байгаа. Энээнэй ашаар ехэ мүнгэн зөөри алмагдаhан, модо уhа руу түлхихэ хүшэр хүндэ ажалhаа олон хүн сүлөөлэгдэhэн байна. Үбэлдөө зөөгдэhэн 500 мянган кубометр модон мүльhэнэй хайлахатай сасуу уhаар урадхуулагдажа эхилhэн юм.

Участогай худэлмэришэд зунай үедэ эршэмтэй шангаар ажаллаа гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Гэдэндэ элдэб бэрхэшээл тохёолдоhоншье байгаа. Хүн бүхэн даажа абаhан ажалаа hайнаар дүүргэхэ гэжэ оролдоо. Модоной урадхуулгые наринаар хараха, шалгажа байха хэрэгтэй ха юм. Тиигээгүй hаа, модон нэгэ газарта сугларжа, саашаа удангүй зогсоnодог. Иимэ ушар тохёолдуулхагүйн тула гол мүрэнэй гүйхэн газарнуудта саг үргэлжын харууhан эмхидхэгдэhэн юм.

Модо урадхуулгын Хүрбын участогай нүхэд Ждановай, Тыхеевэй, Киокеновэй, Худанай участогай Сапунов, Кондратьев, Дээдэ-Үдын участогай Карбаинов, Лоскутников, Онохойн участогай Кислых, Арефьев гэгшэдэй даадаг бригаданууд оролдосотой hайнаар ажаллаа. Эдэ бригадануудай модо урадхуулагшад даабаряа ходо 120—140 процент дүүргэдэг байгаа. Модо урадхуулгын участогуудай механизатор-трактористнууд мүн лэ эршэмтэй ажалаараа шалгарhан. Тэдэнэй дундаhаа трактористнууд Грудинин, Афанасьев, Мартынов, Агапитов, Серпионов, Семенов гэгшэдые нэрлэмээр. Модо урадхуулагшад түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, хэлэhэн үгэдөө хүрэбэ.

Д. АЮШЕЕВ.

ШУБУУД УРАГШАА БУСАЖАЛ БАЙНА...

ЗУРАГЛАЛ

«АЯНАЙ ШУБУУД урагшаа бусажал байна... Эдэ шубууд бүрил hаяхан, маанадай хурьгаа абажа байха үеэр лэ нютаг дээгүүрнай үнгэржэ, хойто орон нютаг руу ниидэн оnоо бэлэй. Тиихэдэ бидэ ехэл сүлөөгүй байгаа hэмди. Сагай оnохо түргэн лэ байна. Манай Хандиртын полинууд үргэсэ тарияанhаа сүлөөрбэ. Тариянай hүүри дээрэ малаа адуулжа, шадалынь нэмээхэ саг ерэбэ. Арба гаран бэрхэ хүбүүд үдэр hүнигүй хүдэлжэ, ургасаяа иимэ түргэн хуряажархиба. Тэрэ Бадмын Цыремпил, Цырэнжабай Бальжинима, Шоёной Дарма гэгшэд бэрхэл хүбүүд ха... Ургаса хуряалгаhаа сүлөөрhэн машина, техникэ намарай паар хахалхаяа гараба гэнэ hэн гү... Манай Эгэтын адагай трактористнууд паар хахалалтаар түсэбөө дүүргэхэбди гэжэ үтаеэ үгөө гэлсэнэ. Ажалайнгаа урдань ороод ябахадаа иимэл hайн ха юм... Тиихэдэ манай аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадагшадые шэлэн олологон эхилхэнь хаяа. Манайхид тэрэ выставкэдэ хабаадалсахадааашье болохобди. Ажалаймнай үрэ дүн яhала hайн ха юм...» гэhэн бодолнууд эмээл дээрээ бата hуугаад ябаhан Балжид хүгшэнэй сэдьхэлдэ бии болоно. Үшөөшье олон бодолнууд толгойдонь хүрмэлдэнэ.

Шубууд урагшаа бусажал байна... Мүнөө энэ хара үглөөгүүр хэдэн тохорюунууд намарай тэнгэриин сээжэдахан, үрбүүлгэ шарабтар үнгэтэй полинуудай дээхэнүүр хүшүүран, Хандиртын тарялан дээгүүр хэдэ дахин эрьелдэжэ урагшалба. Тэдэнэй нэгэниинь, сохом залуунь хэбэртэй, полинууд дээгүүр эрьелдэhэн аха захатохорюунуудаа «энэ hайхан гол нютагта буужа, амаржа сэнгээд очоёл» гэhэншүүгээр хэдэ дахин доошоо ороод, бэшэнэйнгээ дахахагүйдэ, урмаа хухарhандал, саашалба. Балжид хүгшэн эдэ шубуудай бусахада, сэдьхэл зүрхөө хүдэлжэ, нюдөө ониилгон, хойноhоонь нилээд удаан харана. Шубууд намарай тэнгэриин аглагта аянай дуу, хүгжэм зэдэлүүлhээр урда зүг руу үгы болон хайлашана. Шубуудай харагдахаяа болиходо, эмээл дээрэхи хүмнай өөрынгөө бодолнуудта дахин бусадаг.

«Эдээхэн хайрата шубууд үри бэенэрээ далижаагаад, урда ороноо бусалай даа. Тэдэ шубуудай дахин бусажа ерэтэр бидэнэр, хүнүүд, өөрынгөө орон нютагые үзэсхэлэн hайхан болгохые оролдохо нэгэ хүсэл зорилготойбди. Ажалдаа дашууржа, үдэр, hүниин үнгэрхые мэдээгүй байтарнай, шубууд урагшаа бусанал даа. Ажаллаагүй hуугаа hаамнай, үдэр хоногой үнгэрхэнь жэл мэтэ байхал, ажаллажал ябахадаа, сэдьхэл бодолооро урагшаа hанаатай ябанабди. Бата үбгэн бидэ хоёр хамтын хэрэгэй түлөө шадал соохоноо оролдожо ябаашамнай энэ гээшэ ааб даа... Юрэдөө, хүнүүдэй иишэ тиишээ тарашоогүйдэ колхозойнгоо правленидэ түргэн хүрэжэ, хэрэгээ түргэн бүтээхэ байна»—гээд моринойнгоо хазаарые дүнгэжэ, баруун тээшээ зурыhан харгы руу түргэн хатаргашана.

«Победа» колхозой правлениин газаа хүнүүд олон. Тэдэ бултадаа ниитынгээ ажал хэрэгэй түлөө оролдоно, иишэ тиишээ, өөhэд өөhэдтөө даалгагдаhан хэрэг гээшэ ярана. Бууралтаhан уhэтэй Балжид хүгшэниие хүнүүд хүндэлжэ, доро дохин мэндэшэлнэд. Би тэрэ хүгшэнэй hайхан сэдьхэлые үглөөнэй тунгалаг агаартай, намарай тэнгэриин сээжэhээ аянай шубуудай зэдэлгэhэн ирагуу hайхан хүгжэмтэй жэшэн жэшэн хөөрэлдэбэб.

Балжид Дашиева гэжэ обогтойh Артелиин бии болоhонhоо хойшо тэрэ хамтын ажалтай хубиэ заяагаа холбоhон жаргалтайдаа энэ үглөөгүүр эмээл мориной хатар дундаколхозойнтоо правлени тон шухала хэрэгээр ерээд, колхозой түрүүлэгшэ, тэрэнэй орлогшо, бусадшье мэргэжэлтэдтэй уулзажа хөөрэлдөөд, Хандиртаяа бусахань. Хандирта гэжэ газар колхозой түб бууcahaa 15 модоной зайда оршодог.

—Бидэ гэрээрээ 1952 ондо хонидо ороhон байгаабди. 1961 ондо даажа байhан эрье хонидhоо 33 центнер ноохо хайшалха түсэбтэй аад, 44 центнер хайшалжа, гүрэндэ тушаагаа бэлэйбди. Энэмнай хонин бүриhөө табан килограмм ноохон абтаhан болоно гээшэ ааб даа. Нёдондо августын 1-дэ 600 зуhаг хони тушаан абаад, үбэлэй сагта унтан хэбтэнгүй харууhалжа, түлыень абажа, 100 хониндоо 96 хурьга абанхайбди. Хурьгадайнгаа 324-ыень тушаанхайбди, зүүгаад гараниинь ехэ дээрээ. Энэ үлэhэн хурьгадаа бүри hайжаруулжа, намартаа ондоо хүндэ тушааха зорилготойбди. Ондоо хүн яагшье, шэхэ дүлии, нюдэ балай гээд, hайншье бэшэ даа. Дундаhаа доогуур шадалтай хурьгадаа тушаажархёо hаамнай, саашадаа тэнхээгээ гээхэ болоно. Энэ мэтэшэлэн ниитымнай хонин hүрэг олошорхогүй, ашаг шэмэнь дээшэлхэгүй бшуу,—гээд Балжид хөөрэбэ.

Энэ үглөөгүүр колхозой правлени гүйлтэжэ ерэhэн хэрэгынь иимэ: зуhаг хонид гүрэхэдөө тэнхээ тамираа ехээр гээгээд, хэрбээ мүнөө урэжүүлжэ, янгинама хүйтэндэ тул абаха болоо hаань, тэсэхэгүй байгаа. Колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэжэ, хонидоо октябрь hарада урэжүүлхэ, тиин март, апрель hарада тул тоддон абаха гэhэн хэрэгээ тэрэ бүтээбэ.

Балжид наhанайнгаа түргэн ошохо бүри голхорон татана:

— Наhанш ябажал байна даа. Үбгэнтэеэ хоюулан жара хүрэхэмнай гээшэ. Юрэдөө, нигээд хүдэлхэл hанаан бии. Минии hанамжа гэхэдэ иимэ: ямаршье хүндэ ажал дабагдашагүй гэжэ байхагүй, зүгөөр хүсэл оролдолго хэрэгтэй. Үшөө тиихэдэ хүнэй сэдьхэл, hэшхэл байдаг, энэмнай хүндэ шадал нэмээдэг шуу. Урагшаа hанаатай хүн юушье бүтээхэ. Ажал дээрээ оролдожо байhан хүниие харахада ондоо байдаг даа. Манай Хандиртада гурбан отара хонин байрладаг. Тэдэ 500—500 хурьгатай. Гурбазаров Цэбэгтэн, Цыренжапов Бальжиниматан, манайхид байдагбди. Эдэ х... ехэхэн оролдолго гаргажа, ... соогоо эгээ олохон хурьга ... байха. Цэбэгтэн, Бальжини... гартаа гараа тэбэреэд hууха... шэнээн хурьга абахагүй байгаа... Бүхы hэшхэлээрээ, эзэн ёhо... хүдэлхэдөө иимэ үрэ дүн ... hэшхэлэй хүсөөр лэ ажаллаа... дожо, малаа олон болгохо, ... ехээр хайшалхые оролдонобди. ... хоёр (нүхэрынь нэгэ гартай ...) хэды ехээр оролдоhонойл ... хонин бүриhөө — тэрэмнай ... зуhаг юм түб даа — 3 кило... гаран ноохо абаа hэмди. Тэр... хайшан гэжэ малайнгаа ашаг ... дээшэлүүлхэбибди даа. Наhа... хэмжын наhанда хүрэбэ гээд ... сагта минии hүүхаар бэшэ даа... дөө, хүн зонойнгоо дундуур ... жал ябаха дуран хүрэхэ юм.

Иигэжэ ябан гэн тэhээш, ... залуу хүнүүд, бэреэдүүд ... ажалгүй hуужа байха,—гээ... жид бууралтаhан hаншагаа ... раараа эльбээд, пулаадаа ... уяна.

Хэрэгээ бүтээhэндээ Балжид... сар үлайжа, бүрүүлхэн ... ниинь ялалзаад, тэрэ мо... саб байса мордон, зүүн ... өөртэнь, үбгэндэнь даалта... ниитынгээ малай байра тээш... ранай гарадаг зүг руу хатарг... Би хойноhоонь үдэшэн зогсо...

«Балжид, ажалша Балжид... нэр, зуун наhа наhалаарай... наhандаа сэдьхэл зүрхөөрөө ... хэрэгэй түлөө ходоо залуу... райт. Танай хатаргажа ябаhа... риной табараан холоhоо ду... ябаг лэ, нэрэ алдартнай ню... дамжан, далижаг лэ!»—Би... юрөөгөөб.

Балжидай хойноhоо би уда... раад зогсоо hэм. Тэрэ Эгэтын ... зүүн губээ дээгүүр тооhо та... ошоо. Тиихэдэнь би тэрэниие ... шаа дүүлиhэн шубуун ниид... шаба гэжэ hанаа бэлэйб. Ба... Балжид, баяртай!

С. БАНЗАРАКЦ...
Ярууны аймаг.

Ашагта малтамалнуудай промышленностьда гидравлика саашадаа бүри үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байна. Колымагай алта малтадаг олон приискнүүдтэ дистанционно аргаар хүдэлгэгдэдэг хүсэтэ мониторнууд ашаглагдана. Шэнэ установкые Фатима Экажева шадамараар хүдэлгэнэ. Н. Гастеллын нэрэмжэтэ приискдэ энэ hонирхолтой мэргэжэлые Фатима хэнhээшье түрүүн шудалhан байха юм.

ТАСС-ай фотохронико.

Пропагандистнарта туhаламжа

ДЭЛХЭЙН КОММУНИС ХҮДЭЛӨӨНЭЙ ҮНДЭhЭН ШУХАЛА ШУГАМ

«Манай үе сагай гол шэнжэ шанар ба дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй үндэhэн шухала хараа шугам» гэhэн темын түрүүшын хоёр асуудалнуудые кружогууд болон семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэд hурагшадтаа хөөрэжэ үгөөд, эхин нэгэдэхи хэшээлээ дүүргээ hэн.

Харин түс темээрээ хоёрдохи, hүүлшынгээ хэшээл үнгэргэхэдөө, «Манай үеын шухалын шухала гол асуудалнууд ба худэлмэришэдэй, коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл— революционно хэрэгэй саашадаа илаха эшэ нүхэсэл» гэhэн удаадахи асуудалыень пропагандистнууд hурагшадтаа ойлгуулжа үгэхэ байна.

МАНАЙ ҮЕЫН ШУХАЛЫН ШУХАЛА ГОЛ АСУУДАЛНУУД

Манай үе сагта эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай, социализмын ба коммунизмын түлөө тэмсэл хадаа дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй үндэhэн шухала хараа шугам болоно.

Дайн ба эб найрамдал тухай асуудал—мүнөө үе сагай гол асуудал болонхой. Мүнөө сагта дайн байлдаае hүжэрөөхэ гансахан лэ эшэ үндэhэниинь империализм гээшэ. Америкын Холбоото Штадуудтахи хархис этэгээдүүд, «галзуутан» хиирэшэhэн расизм, азэрхэг түримхэй шовинизм гаргажа, хүн түрэлтэндэ эсэргүү hүртэ муухай гэмтэ үйлэ үршөг—дэлхэйн термоядерна дай бэлэдхэлгэ хэжэ, эб найрамдалай гол дайсан болонхой.

Эб найрамдал аршалан хамгаалха, шэнэ дайн сэрэгэй аюулда эсэргүүгээр, социальна элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёhо батадхахын түлөө марксистско-ленинскэ партинууд эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Мүнөө үеын оршон байдалда, бумбэрсэг дэлхэйн зарим хубида капитализмын байhаар байтар, дэлхэй дээрэ социализмын хүсэд дүүрэнээр илаагүй байхада, дэлхэйн дайе общестын ажабайдалhаа огтолон зайсуулха бодото арга боломжо бии. 1957, 1960 онуудай ноябрь hара соо Москва хотодо зарлагдаhан коммунис болон худэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй зүблөөнүүдэй Деклараци ба Мэдүүлгэ соо, КПСС-эй Программа, партиин XXII съездын шиидхэбэринүүд соо хэгдэhэн эдэ тобшололнууд хадаа түйлай ехэ гүнзэгы, бодото удха шанартай юм гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. «Дайн байлдаа усадхаха, газар дээрэ хэтын хэтэдэ амгалан тайбан байдал тогтооохо гээшэ коммунизмын түүхэтэ үүргэ болоно» гэжэ КПСС-эй Программа соо хэлэгдэнхэй.

Эб найрамдалай, амгалан тайбанаар зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэл тухай хөөрэхэ зуураа, ниитын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүд яагаад энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха арга боломжотой юм бэ гэжэ hурагшадтаа мүнөө сагай бодото жэшээ харуулан хөөрэхэ гээшэ тон шухала.

Мүнөө сагта эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа социализмын ба коммунизмын түлөө тэмсэлэй шухалын шухала эрхэ нүхэсэл болонхой. Тиимэ дээрэhээ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалхын түлөө марксистско-ленинскэ партинуудай хэдэг шэн габьяата тэмсэл улам ехэ удха шанартай болоно.

Хоридохи зуун жэлэй хоёрдохи хахадта худэлмэришэн ангиин революционно хүдэлөөн дэлхэйн түүхэтэ илалтануудые түйлаа. Зүгөөр капиталис оронуудай худэлмэришэн анги хадаа бүхы ажалшадай дайсан болохо монополинуудтай үсэд шанга тэмсэл хэхэ, ехэ бэрхэшээлнүүдые үшөөл дабаха байна. Тиимэhээнь коммунис партинууд монополинуудта эсэргүүсэн, демократиин, политическэ эрхэ сүлөөгэй болон национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө худэлмэришэдэй тэмсэлые толгойлно. Ниитэ демократическа, ажалшадай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэл хадаа социализмын түлөө тэмсэлэй үндэhэн хубинь болоно, социалис революциие холо болгоно бэшэ, харин ойртуулна гээшэ. Мүнөө үеын оршон байдалда худэлмэришэн анги социалис революциие амгалан бэшэшье, амгаланшье замаар бэелүүлжэ магад. Энэ хадаа орон бүхэнэй арадай өөрынь, революционно партиинь тодорхойлhон зам байха гэжэ уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй документнүүд дотор хэлэгдэнэ.

Мүнөө үедэ национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн дэлхэйн революционно хүгжэлтын шухала хубинь болонхой. hая тогтоhон национальна гүрэнүүдэй коммунис болон худэлмэришэнэй партинууд үнэхөөрөө бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалхын, колониализмhaa, шэнэ түхэлэй колониализмhaa гүйсэд дүүрэнээр сүлөөржэ, оронуудайнгаа экономикые болон соёл культурые түргэнөөр хүгжөөхын, бүхы демократическа хүсэнүүдые нэгэдүүлхын, капиталис бэшэ, социалис хүгжэлтын замда гарахын түлөө тэмсэжэ байна. Түс оронуудай олониинь социализм байгуулха гэhэн үг зорилготой байhанаа мэдүүлэнхэй.

Мүнөө сагай бүхы революционно, демократическа ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдые манай Коммунис парти халуунаар дэмжэнэ, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэгшэ бүхы арадуудта аха дүүгэй эдэбхитэй туhаламжа хүргэнэ. СССР-тэ коммунизм байгуулга, бусад оронуудта социализм байгуулга мүнөө үе сагта дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай, социализмын түлөө тэмсэлдэ гол үүргэ дүүргэнэ.

Худэлмэришэдэй, коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл—революционно хэрэгэй саашадаа илаха эшэ нүхэсэл.

Шэнэ түүхэтэ мүнөө үе сагта дэлхэйн бүхы шахуу оронуудта 43 миллион үлүүтэй хүнүүдые нэгэдүүлhэн коммунис партинууд капитализмhaa социализмда дамжан оролгын түлөө хэгдэжэ байгаа революционно тэмсэлые толгойлно. Мүн бүхы дэлхэй дээрэ хэдэн зүүгаад миллион ажалшад национально-демократическа партинуудай, профсоюзна, эхэнэрнүүдэй, залуушуулай, кооперативна болон бусад организацинуудай гэшүүдынь болонхой. Уласхоорондын худэлмэришэн анги, тэрэнэй коммунис партинууд мүнөө үеын эгээл ехэ нүлөөтэй хүсэн болонхой.

Худэлмэришэн ангиин революционно хэрэгэй саашадаа илалтые, бүхы оронуудта социализмын мандалгые хангаха эрхэ нүхэсэл хадаа коммунис болон худэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые марксизм-ленинизмын гол ёhонуудай үндэhөөр аршалан хамгаалха, бэхижүүлэн батадхаха хэрэг болоно. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые саг үргэлжэ бэхижүүлхэ тухай анхарал оролдолго гаргаха гээшэ марксистско-ленинскэ парти бүхэнэй дээдэ зэргын интернациональна уялга мүн гэжэ 1960 оной Зүблөөндэ хабаадаhан аха дүү бүхы партинуудай түлөөлэгшэнэр соносхоо бэлэй.

Советскэ Союзай Коммуни... марксистско-ленинскэ бусад... нүүд уласхоорондын хүдэл... нэй, коммунис хүдэлөөнэй ... лые саг үргэлжэ бэхижүүлхэ... летарска интернационализм... лөө тэмсэл хэнэ гэжэ ... шухала.

Иигэжэ «Манай үе сагай ... шэнжэ шанар ба дэлхэйн к... хүдэлөөнэй үндэhэн шухала... шугам» гэhэн темын hүүлш... асуудалнуудые hурагшадтаа... жэ үгөөд, пропагандист хад... энэ темээрээ дэлгэрэнгы т... хэхэ зэргэтэй. Тиихэ зуур... мунизм хадаа мүнөө үеын ... хүсэн болонхой, капитализм... мунизмда дамжан оролго... түрэлтэнэй хүгжэлтын за... гэжэ онсолон тэмдэглэхэ ... тэй. Манай саг үедэ хүн... тэнэй түүхын хүгжэлтэдэ ... коммунис хүдэлөөн агууехэ ... хы үүргэ нүлөө үзүүлнэ. Ком... хадаа газар дэлхэй дээрэхи ... арадуудта Амгалан байдал, ... Эрхэ сүлөө, Адли тэгшэ эрх... дүүгэй холбоон болон Зол ... хангаха гэhэн эгээн дээдэ ... готой юм.

Б. ДОНДО...
түүхын эрдэмэй канд...

*) Түгэсхэл. Эхининь октябриин 14-нэй номерто.

ЗАМБУУЛИНААР БҮЛЭГӨӨРӨӨ АЯНШАЛҺАН БААТАРНУУД

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

...р болохо гэжэ hананаб, юу-на... онгосомнай бүрин бүтэн, ...hайнаар газарта бууhан...

...гэшүүд сурдокамера соо ...гэжэ Венгриин корреспондентнүүд hонирхоно.

...асуудалдань харюусаха зуураа ... «Ганса нэгэн хүнэй ...» ...ниидэлгэ ... байhан ...

...онгосын газарта ...

...В. Комаров иигэжэ харюусаа...

...хүнүүдые hүүлгаад ябаха ...замбуулинай онгосонуудые ...лётчигүүд ...

...(«Советская Россия» газетын корреспондент): ...

...Комаров иигэжэ харюусаа: ...

...совет арадай амжалта мүн. ...нь анха түрүүшын эрдэмтэ-...навт Константин Феоктистов ...нуудта харюусаа.

...навтнуудай хараhан поляр-...ралга тухай хөөрэхыень хэ-...корреспондентнүүд гуйба. Тэ-... газар дээрэхи туяаралгаhаа агаан түрүүн хэмжээнэйнгээ талаар гайхамшагта ехэ байна гэжэ К. Феоктистов мэдээсэбэ. Оршон байдалые зохид hайн байhан дээрэhээ экипажай гэшүүд полярна туяаралгые хэдэ дахин хараха аргатай байгаа. Тэрэ туяаралгын районоор онгосынгоо ябахада иллюминатораа заатагүй тэрээн тээшэ харуулдаг байгаабди.

Ниидэлгын үедэ ямар юумэн эгээл юрэ бусын зүйл мэтэ үзэгдөөб?—гэhэн асуудалда Феоктистов харюусахадаа: полярна туяаралга, ялагар тодо дээдэ талань, мүн газар далайнуудай өөрөөшье замбуулинhаа харахада ехэ hонирхолтой байгаа.

Онгосо сооhоо хэhэн кино-булгааршанууднаймнай hайнаар гараа hаа, тэдэниие телевидениеэр харуулха болохо гэжэ Феоктистов хэлэбэ.

— Замбуулинаар ниидэжэ ябахадаа таанар ямар асуудалнуудые хамтадаа зүбшэн хэлсэhэн, шиидхэhэн байнабта?—гэжэ Болгариин корреспондент асууба. Гол тулэб ямар юумэ харахан тухайгаа зүбшэн хэлсэжэ, бэе бэеынгээ элүүр тухай ажаглан хөөрэлдэжэ ябаабди гээд эрдэмтэ мэдээсэбэ.

«Восход» онгосоор ниидэжэ үедөө хэгдэhэн шэнжэлгэнүүдэй нэгэн шухалынь тодорхойгоор абажа хэлэжэ болохо гү гэжэ «Нью-Йорк Геральд трибюн» газетын корреспондент hураба. Феоктистов иигэжэ мэдээсээ: ямар нэгэн ганса бэрхэтэй байна. Тон олон янзын шэнжэлгэнүүд хэгдээ. Мүнөө дээрээ агаан hонирхолтойнь гэхэдэ, элдэб ондоо арха байдалда горизонтые шэнжэлтэ тон hонин байна. Зүгөөр фотоплёнконуудай гаргаhан дүнгүүдые хүлеэхэ харгэтэй болоно, юундэб гэбэл, бүхы шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүдые тэрээ хэрэгтэй ха юм гэжэ Феоктистов хэлээ.

— Онгосо соо тамхи татахада болохо гү?—гэжэ «Унита» газетын корреспондент hонирхоно.

Харюу: тамхи татахада болохо. Тэдэ тамхи татагүйнь hайн байгаа, юундэб гэбэл, манай экипаж гурбулаа тамхи татадаггүй хүнүүд түдэ.

Замбуулинаар ниидэхэдээ юун гэжэ hанажа бодожо ябаhанай фантастическа зохёолнууд соо бэшэгдэhэн [illegible] «Литературна газетын» корреспондент гэбэ.

Бидэ эгээл юрын hанал бодолтой ябаабди, тиихэ аргаа, мүн юрэ бусын hонирхолтой зүйлнүүд үзэгдөө гэжэ hананаб: юундэб гэхэдэ, бидэнэр фантастическа романнуудые соо бэшэгдэhэн үзөө гэжэ Феоктистов хөөрэнэ. Фантастическа романнуудые уншахада, бидэнэр ехэнхидэ ерээдүйн байдал тухай зүйлнүүдые харин бидэнтэ дутархы болодлогууд харагдана.

Научно-фантастическа зохёолнуудай дундаhаа би Польшын уран зохёолшо Станислав Лем, Советскэ фантастнууд Ефремов, Стругацких гэгшэдэй зохёолнуудые өөгшөөдэгби гэжэ эрдэмтэ тэмдэглэбэ.

Замбуулиниие шудалха научна хүдэлмэридэ бэеэ зэhэжэ байhан залуу хүнүүдтэ зүбшэл үгыт гэжэ нэгэ корреспондентын гуйхадань, эрдэмтэ иигэжэ харюусаа: хүдэлмэрилхэ, hураха, урдаа табиhан зорилгодо шууд сэхэ ябажа хүрэхэ хэрэгтэй.

Б. Б. Егоров трибунын дэргэдэ ерэнэ.

— Газарта буун сасуугаа таанад бэе бэедээ юун гэжэ хэлээбтэ?—гээд Болгариин корреспондент асууна.

Харюу:—онгосо сооhоо түрүүлэн гарагшамнай иигэжэ хэлээ:

— Газар дээрэ хүйтэн байнал!

Замбуулинай дайда руу ниидэхые hанаандаа оруулжа байдаг залуушуулда Борис Егоров юу хүсэхэ байнаб гээд МГУ-гай студент асуугаа?

Харюу: амжалта туйлахыень хүсэнэб. МГУ-гай бүхы факультедүүдые дүүргэhэн хүнүүд удахагүй замбуулин соогуур ниидэхын тулада хэрэгтэй болохо байна ха юм.

—Таанадай халаан бии байгаа гү, ямар мэргэжэлтэд байгааб,— гэжэ Болгариин «Вечерни новини» гэжэ газетын корреспондент асуугаа.

Харюу: бии байгаа. Лётчик-космонавт, научна хүдэлмэрилэгшэ болон врачhаа бүридэhэн экипаж зэhэнги бэлэн байгаа.

Мүн иимэшье асуудал табигдаhан байгаа:

— эрдэм ухаанда үндэhэлэн, hанаанhаа абажа бэшэhэн номуудые уншадаг гүт? Танай дурладаг автор хэн бэ?

Харюу: иимэ зохёолнуудые бэшэдэг совет уран зохёолшод аха дүүнэр Стругацкинар, Польшын уран зохёолшо Станислав Лем гэгшэд hонирхолтой. Мүн Америкын уран зохёолшо Рей Бредбери гэгшын расказуудые би ехэ дуратайгаар уншадагби.

— Замбуулинай дайда соогуур ниидэлгын танай өөрынтнай бэедэ, танhаа аха Константин Феоктистовай бэедэ үзүүлhэн нүлөөнэй хоорондоо ямар илгаатай байhыень врач байhан та обёороо гүт?—гээд Польшын «Работница» гэжэ журналай корреспондент асуугаа.

— Тон багахан илгаа байгаа, зүгөөр энэ илгаа наhанhаа болоогүй, тус бүриимнай физиологическа онсо өөрэ шэнжэhээ болоhон байгаа ёhотой даа,—гээд Егоров харюусаа.

—Та «Восход» дээрэ биологическа ямар нэгэн нэмэлтэ шэнжэлэлгэ хэhэн байна гүт?— гээд немецкэ «Урания» гэжэ журналай корреспондент асуугаа.

Харюу: аляаhанууд — дрозофиланууд болон ургамалнууд дээрэ иимэ шэнжэлэлгэнүүд хэгдээ.

Та өөрынгөө хани нүхэдтэ орходоо ниидээд үндэр байнат. Энэ ушар онгосын конструкторнуудта ямар нэгэн техническэ бэрхэшээл тохёолдуулаагүй гү? Иимэ асуудалай табигдахада, зал соо эли бодо шэмээтэй болоо.

Энээндэ Б. Егоров иигэжэ харюусаа:—ямаршье бэрхэшээл тохёолдуулаагүй гэжэ сэхэ хэлэжэ шадаха байнаб.

Удаань журналистнуудай асуудалнуудта СССР-эй Наукануудай академиин президент М. В. Келдыш харюусаа. Тусхайлбал, замбуулинай дайда руу хүнэй ниидэлгэтэй холбоотой шэнжэлэлгэнүүдтэ саашадаа, ондоо, СССР болон США шэнги тиимэ томо, бэшэшье гүрэнүүд хабаадалсаха гээд тэрэ тэмдэглээ. Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар Советскэ Союзай туйлаhан амжалтануудта наука, техникын талаар бусад социалис гүрэнүүдтэй байгуулагдаhан харилсаа холбоон туhална гээд президент нэмээжэ хэлээ. Хэмэл одонуудай замые хэмжэхэ, тэдэнэй хойноhоо ажаглан хараха, наранай радиациие шэнжэлхэ талаар Чехословакиин мэргэжэлтэдтэй хамтадаа хэгдэжэ байhан хүдэлмэри энэ талаар жэшээ болоhо үгэнэ. Энэ хүдэлмэри космонавтнуудай ниидэлгэдэ үгаа шухала удха шанартай. — Оггоргой юртэмсые шэнжэлхэ зорилго дүүргэхэhээ гадна, замбуулинай онгосонууд зам харилсаа байгуулха хэрэгсэл боложо шадаха байhан дээрэhээ мүн лэ удха шанартай гэжэ би тоолоноб,—гээд М. В. Келдыш хэлээ. Энэ үгаа шухала. Юуб гэхэдэ, хүнүүдэй хоорондохи зам харилсаае hайжаруулха, түргэдхэхэ гээшэ дэбжэлтэ туйлаха гол нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

Замбуулинай онгосын бүри дээгүүр ниидэhэниинь замбуулинай дайда соо ядерна туршалгын болюулагдаhантай холбоотой гү, али радиациhаа бүри найдамтайгаар хамгаалха аргын олдоhонтой холбоотой гү гээд Польшын корреспондент асууhан байна.

Харюу: бүри дээгүүр ниидэхэ техническэ найдамтай хэрэгсэлнүүд байгуулагдаhанхай гээшэ. Радиаци тухай хэлэхэ болоо hаа, бүри үндэр дээгүүр ниидэхэдээ тэрэниие хараада абаха шухала. Манай эрдэмтэд, тусхайлбал, «Электрон» гэжэ мэдээжэ хэмэл одонуудаар иимэ шэнжэлгэнүүдые хэдэг.

Совет орондо бүтээгдэhэн олон hүүритэй замбуулинай онгосо дээрэ совет болон американ космонавтнуудай хамтаараа ниидэхэ арга боломжо тухай Венгриин телеграфна агентствын корреспондентын асуудалда харюусахадаа, М. В. Келдыш иигэжэ тэмдэглээ. Замбуулин соо хамтаараа шэнжэлэлгэ хэхэ хараа замууд уласхоорондын харилсаа холбооной юрэнхы хүгжэлтэтэй холбоотой байна.

Космонавтнуудай бэеын элүүрэй ямар байhые хараадаа абалсабал, замбуулинай олон hүүритэй онгосо замда эгээн ехэнь хэды шэнээн саг соо ниидэн ябажа шадаха байhан тухай «Геральд трибюнэй» корреспондентын асуудалда президент иигэжэ харюусаа: хэдышье саг соо ниидэжэ шадаха. Зүгөөр газар дээрэ элдэб аюулнуудай, шуурган болон хүсэтэ hалхинуудай бололог шэнги замбуулинай дайда соо байгаалиин гэнтын ушарнууд болохогүй гэжэ хэлэхэ аргагүй гээшэ. Гэбэшье энэ хадаа удаан сагай, холын ниидэлгэнүүдые хэхэдэ hаад ушаруулха ёhогүй.

Үндэр агаарта оролгоhоо уламжалан температурын ехэ болоhые «Восход» ямараар тэсөөб? «Восходой» газаа талын эгээн ехэ температура хэды шэнээн байгааб?

Харюу: hайнаар тэсээ. Онгосын газаа талада хашалдаhан агаарай температура арба мянга шахуу градус халуун байгаа, тиихэдэ кабина соохи температура юрын гэр байра соохи температурын шэнээн байгаа бшуу.

СССР-тэ хэды космонавтнууд бииб, тэдэнэр хайшан гээд шэлэн олдодог бэ? СССР-тэ хэды эрдэмтэд замбуулинай ниидэлгэнүүдэй программаар ажалланаб гэжэ корреспондентнүүд hонирхоо. Эдэ асуудалнуудта харюусахадаа, М. В. Келдыш иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Тусхайлбал, манайда эрдэмтэд замбуулиниие шэнжэлхэ программа дүүргэхын тулада зорюута «тодолон» табигдадаггүй юм. Замбуулинай дайдые бүри үргэнөөр шэнжэлхын тулада мүнөөнэй наукын бүхы шахуу hалбари: электронико, механика, физикэ, математика, хими, металлурги, астрономи, медицинэ, биологи шухала болохо байна бшуу. Замбуулинай дайда руу хүнэй ниидэхэ талаар хүдэлмэри Советскэ Союзда зорилго хүсэнгеэр, саг үргэлжэ хэгдэдэг. Энэ хадаа юрэл бэшэ, харин дэбжэлтын аша туhада хэгдэдэг байна.

«Восходой» ябуулагша-ракетын хүсэн США-да байгуулагдаhан ракетэнүүдэй хүсэнhөө ехэ гү гэжэ Америкын корреспондентнүүд hонирхоо. «Восходые» ниидхүүлhэн ябуулагша-ракетын хүсэн дэлхэй дээрэ бии байhан ямаршье ракетын хүсэнhөө үлүү ехэ юм.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар Советскэ Союзай болон Холбоото Штадуудай хоорондо харилсаа холбоо тогтообол «таарамжатай» байhанда хамаатайгаар «Юнайтед Пресс Интернейшнл» агентствын корреспондентын асуудалда харюусахадаа, М. В. Келдыш иимэ харилсаа холбоон тогтоогдонхой гэжэ hануулаад, энэ ушарай Америкын корреспондентдэ мүнөө хүрэтэр мэдээжэ болоогүйень гайхажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. СССР-эй Наукануудай академиин болон НАСА-гай (США) хоорондо хоёр талын хэлсээнэй баталагдаhан тухай эндэ хэлэгдөнэ. Хэдэ хэдэн хамтын шэнжэлгэнүүдые хэхэ, материалнуудые абалсаха, hанамжануудаа мэдэлсэхэ гэжэ тэрэ хэлсээгээр хараалагдаhан байха юм. Энэ хэлсээнэй ёhоор хэгдэхэ шэнжэлэлгэнүүд саашадаа хүгжэхэ гэжэ hананаб гээд М. В. Келдыш хэлээ.

«Восход» гэжэ онгосын ниидэлгэ замбуулинай олон hүүритэй онгосонуудай хэхэ хэдэ хэдэн ниидэлгэнүүдэй эхиниинь болоно гү, удаадахи ниидэлгые хэзээ хүлеэжэ болохоб гээд президентhээ асууба.

«Восходой» ниидэлгэ хэдэ хэдэн иимэ ниидэлгэнүүдтэ эхи табижа үгөө. Шэнэ техническэ алхам хэхэ бэлэдхэлэй хүсэд түгэсхэгдөөд байхада, удаадахи ниидэлгэ хэгдэхэ.

Асуудал: юундэ «Восход» дээрэ имагтал эрэшүүл ниидээб, юундэ нэгэшье эхэнэр байгаагүйб.

Харюу: энээндэ тусхай шалтагаан байгаагүй даа. Саашадаа эрэшүүл болон эхэнэрнүүд хамтадаа ниидэхэ ёhотой даа. Мүнөө эгээл иимэ коллектив шэлэн олдоhон байгаа гээшэ.

Асуудалнуудые табилга дүүрэбэ. Баатар-космонавтнууд болон совет эрдэмтэдэй гаража ошоходонь, журналистнууд нэрьесэ альга ташаа.

Телевизионно аппаратура хэрэглэн замбуулинай дайда соо буулгагдаhан фильм пресс-конференциин hүүлээр харуулагдаа.

(ТАСС).

Арадай зараса—
ажалай баатар

ВОЛОДИДОО НАЙДАЛНАЙ ЕХЭ

Моринцо аргагүй дуратай хүнүүд байдаг. Тиимэшүүл колхозой адуун hүрэтые бултыень хурга даража тоолохо, үнгэ зүhөөрнь танихаhаа гадна, адагуусанай зантые hайн мэдэхэ... Володя харин техникэдэ аргагүй дурланхай.

Теэд тэрэ дураниинь моришоной-хиhоо hуралгүй харюусалтатай юмэ. Олон зуун моридыньшье зүдхэхэ гү, али хүнүүдэйшье гараар хэжэ бирахагүй хүдэлмэри хэдэг «хүлэгтэй» хаям. Володиин мүнөө жэл тушаажа абаhан «СК-3» комбайн хүүшаншагшье hаа, урилдаанай заhамал морин шэнги сэбэрхэн юумэ тарянда ороо hэн. Өөрынь лэ гараар заhабарилагдаhан хадаа, тиимэ гэжэ таахаар.

— Пурбэ, түгсэг харалсажа яба. Барабаниием дайрүужа...—гэжэ Володя хажуудаа hүүhан, залуушаг хүбүүндэ захяад, үдынгөө хоолдо комбайнhаа бууба. Зуураа тонгод гээд, hолоомоной үзүүртэ хэбтэhэн мэхиинэ гараараа эмирэн, тарятайгаар хаягдашанагүй аа гү гэжэ шалгажа үзэнэ. Үгы, хамаагүй. Тахяашье табяа хада балай орооhо олохогүй хэбэртэй...

Механизаторнуудай эгээл юрын нэгэ түлөөлэгшэ, дунда зэргын шамбай бэетэй. наранай үнгэ яhала шэнгээhэн хүрин шарайтай энэ хүбүүнэй тиигэжэ «загнаhаниинь» гайхалгүй. Өөрөө тэрэ управлениин партийно-түрэнэй хиналтын комитедтэ туhалха бүлэгэй гэшүүн. Тиимэhээ зарим hалан хүтэлбэрилэгшэдые өөреөл hүнаалсадаг. Ажалдаа оролдосотой, тушаажа абаhан зэр зэмсэгээ нарин нягтаар абажа ябадаг, олон үгэгүй, томоотой—иимэл хүбүүн юм даа. Энэ Владимир Комиссаровые Саяанай совхозой дирекци хабарай тарилтын урда тээ 4-дэхи тракторна бригадын звеноводоор томилоо бэлэй. Тиигээд тэндээ түрбадахи агрегадай ахалагша комбайнер болооhэн. Зүгөөр түрүүшын үдэрhөө хүндэ ноёрхохо, дэгэд хөөрэхэ, аман байна гэжэ үлүү уялгануудые абахань огто үзэгдөөгүй юм.

— 200 гектар хадаха бээзб. Гектарай 10-аад центнер гарангүй яаха hэм. Бүхыдөө 2000 центнер сохижо абаха гээд бэшэжэрхиит даа,—гэжэ аали дарууханаар мэдүүлээ hэн.

Тиигээд лэ 13 үдэрэй туршада 134 гектар хадаад байхадаа, уялгаа дүүргэхэгүймни аа гү гэжэ hанаата болоо hэн. 4-дэхи бригадань 86 гектарта орооhото ургамал таринхай. Тэрэниие гурбахан лэ комбайнай агрегат хадажа дүүргэхэ ушартай байгаа юм.

Володя штурвалайнтаа саана өөрөө зүдхэлсэhэн мэтэ урагшаа үгсынхэй hүүгша hэн. Газарынь дабаатай, болдог солдогтой. Илангаяа үгсэхэдөө комбайнань ядалдагша hэн. Зүгөөр уруудахада хүнгэн. Урдань энэ руу санаар hолжорходонь ямар урматай hонин байгша hэм: hалхин шүүяха, зүрхэн ниидэжэ ябаhан мэтэ болохо. Теэд дабаан өөдэ үгсэлгэнэй баярые Володя hайн мэдэхэ. Ажабайдалынь хүнгэхэн уруудам бэшэ. нэгэ үргэлжэ үгсэлгэн шэнтеэр hанагдаа hэн...

Володиие техникэдэ дуратай юм гээ hэмди. Гансашье техникэдэ бэшэ, юрэл ажалда дуратай хүбүүн.

Нажарай шатама халуун наранда үбhэ сомоходоо, үбэлэй янгяа хүйтэн үглөөгүүр моридые шаргада хүллэхэдөө, тиигээд бүхэли үдэртөө гансал бэеынгээ хүдэлсэhөө дулаасажа ябахадаа. ажал тухай Володя hайсахан лэ ойлгоо бэлэй. Зургаадахиие дүүргээд, бэеэ дааhан хүдэлмэришэн, эхынгээ, эгэшэ дүүнэрэйнгээ hанаха hарбайха хүниинь болоо hэн. Хэдэн хабар прицепщик ябалсажа, удаань хэдэн hарын курсада hуралсаад, трактористаар ажаллаа. Сэрэгэй албанда ябажа ерээд. саашаа hурахал гэжэ шиидэбэ. Тиигэжэ Татауровай механизаторнуудай hургуулиин үүдэ татаа hэн.

— Гурбадахи намараа комбайнда hүүбаб,—гэжэ Володя хөөрэнэ. — Үбэлдөө, хабартаа тракторта hүүдагби. Үнгэрэгшэ үбэл совхозой механизаторнуудай нөгөөдэмэл звенодо хүдэлжэ, бүхы совхоз соогуураа ябажа, шэбхэ, үтэгжүүлгэ таряалан дээрэ зөөгөө hэм.

— Тэрэ звенодо эгээл түрүү механизаторнууд оруулагдаа юм,—гэжэ 4-дэхи бригадын тоо бүридхэгшэ Ринчин Таряшинов хэлээгүй юумыень нэмэнэ. — Хабарай тарилгын hүүлээр механизаторнуудай үдэртэ шанда хүртөө юм. Газетэдэ хэды бэшэгдээ hэн. Өөрhөөнь hурахын орондо, тэндэ харабалтнай дээрэ.

hаяшаг лэ hэн даа, таряа хуряалгаяа дүүргэжэрхиhэн Володиин хэзээ хэзээнэйхиhээ хүхюун зугаатай ябахые би хараа hэм. Теэд хөөрэхэдөө, мүнөөхил ажал тухайдаа дурдаха юм.

— hүүлшынхеэ тойрожо ябатарни. комбайнаймни шкив хухаршоо hэн,—гэжэ совхозой главна инженер Михаил Леонидович Захаровта хэлөнэ:— ямараар гагнуулжа гараhыем hанана бээзт?...

Тэрэ hүүлшынгээ үдэртэ Володя Шэмхэдэ, 5-дахи бригададаа туhалхаяа комбайнаараа ошоо hэн. 235 гектар дээрэ тэндэ 7 гектар нэмүүлжэ бэшүүлээ. Тиигэжэ совхозой дирекци болон парткомой дамжуулгын Улаан түгта хүртөөд, аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олоо юм.

Тиигээд hүүлээрнь Хэрэндэ болдоhон hайндэртэ түрүүшүүлэй зэргэдэ hүүхадаа, юун тухай боложо, hаашалжа hүүгаа хаб? Нэгэдэхи шатын чемпион нэрэ зэргэдэ хүртэhэн. аяар 333 гектар хуряаhан Дамнин Эрдынеевтэ хүрөөгүйдөө голхороо гү, али шэнэ эрмэлзэл түрөө гү,—хэн мэдэхэб.

— Комиссаровнай элэбхитэй депутат юм. Даалгабаряа дүүргээгүй гэжэ байгаагүй. Тон лэ сулөөгүй ябадаг хүн даа. — гэжэ сомоной хүтэлбэрилэгшэд хэлэдэг. Ажал оролдолгонь юунhээшье ехэ агитаци болоно.

Хажуугаарынь ажалhаа hаатангүй өөртөө шэнэ гэр барижа байhаниинь баhал ажалша, оролдосотойень элирхэйлнэ бэшэ гү? hарүүл үндэр гэртээ түргэн орожо, шэнэ пеэшэнэй, гуламта бадаруулхань холо бэшэ болоо.

Саашадаа юу хэхэ хараа болодоорнь hонирхоходо, Володя, «үдэшын hургуулида hурахамни»,— гээ hэн. Үсэд оролдосонь, дарүү номгон зантынь энэ хүбүүе ямаршье дабаа дабуулха гэжэ этигэжэ байдагби.

Л. ТАПХАЕВ.

Түнхэн.

ХОНИШО БҮЛЭ

Санжит Сакияева Хүдэриин совхозой Алтайн отделениин үнинэй хонишон. Мүнөө нүхэр Сахияева өөрынтөө нүхэр Дашитай хамта эрэ хурьгадые харюуhална. Хурьгадынь илгагдаад байхадаа дундаа зэргээр толгой бүриин 16—17 килограмм шэгнүүртэй байhан юм. Энэ үедэ тэдэнэйнь шэгнүүр 33—35 килограмм болоо.

—Хургадые зундаа, намартаа hайнаар харууhалаад байхада тушааха сат хүрэтэр үбэлжэhэн эрьеhээ дүтүүгүй шэгнүүртэй бололог гээшэ,—гэжэ Санжит Сахияева хөөрэнэ.

Ж. ГУНЖИТОВ.

ҮБЭЛ ЗУНГҮЙ

Үбэл зунгүй хони харюуhалжа ябадаг Ахын түрүү хонишодой нэгэн Сыбык Готыповна Самаева эдэ үдэрнүүдтэ холын бэлшээриhээ үбэлжөөнлөө нүүжэ ябанхай. Нүүжэ ябанхай гээд яахадаа хэлэхэ болоо гээшэбибди гэхэдэ, Ахын эгээл холын Шибид нютагта зунай бэлшээри түхеэрэгдэнхэй юм. Энээн руу ошоhон хүн зуурандаа арбаад хоножо, тэрэ нютаг хүрэдэг байна. Тиихэдэ хонин hүрэгөөрөө нүүхэдээ hара шахуу саг соо ябажа, үбэлжөөндөө хүрэхэ бологдодог. Кировай нэрэмжэтэ колхозой үнинэй хонишон Сыбык Готыповна жэл бүри 200—240 толгой эхэ хонидые адуулжа, үбэл, хабартаа түл абалгаяа hайнаар үнгэргөөд лэ холын бэлшээридэ гарадаг заншалтай юм.

Д. ДУГАРОВ.

АХА ДУУ СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

ЧЕХОСЛОВАКИИН АВТОМОБИЛЬ БҮТЭЭЛГЭ

...Млада-Болеслав городой ...орхи түрүүшын автомобильна ...ой 70 жэлэй ойе Чехосло...кии машина бүтээгшэд үргэ... тэмдэглэбэ. Мүнөө энэ пред...ияти ороной автомобильна ин...стриин томо түб болонхой.

Машина бүтээлгэ Чехослова...ии промышленностиин гол шу... hалбаринуудай нэгэн болоно ...гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ ...СССР-эй Машина бүтээлгын ми...нистерствынхид мэдээсээ. Ороной автомобильна промышленностиин ...бий болоhон сагhаа хойшо Чехословакиин автозаводууд хэдэн ...миллион ашаанай болон хүнгэн ...машинануудые, тэрэшэлэн ...хэрэглэмжэдэ ашаглагдаха машинануудые бүтээжэ гар... Дотоодын, мүн газаадын дэлхэйн гүрэнүүд дээрэ «Шкода», «Татра» гэжэ маркын автомашинанууд ехэ суута гаранхай. Мүнөө үедэ орон дотор хүдэлжэ байдаг хэдэн автомобильна заводууд хэдэн арбаад олон янзын машинануудые гаргадаг.

Чехословаки дэлхэйн табин гаран орондо автомашинануудые худалдадаг. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ 37 мянга гаран хүнгэн автомобиль, тэрэшэлэн хэдэн арбаад мянган ашаанай, мүн тусхай машинанууд ондоо оронуудта худалдагдаа. Млада-Болеславска завод Эсэгэ ороной автомобильна промышленностиин түрүүшын предприяти юм. Мүнөө тэрэнэй хүдэлжэ байhан цехүүдтэ дүтэшэг шэнэ автозавод бодхогдожо байнхай. Шэнэ завод хүүшанайхидаа орходоо хэдэ дахин ехэ хүсэтэй байха. Тус завод «Шкода—1000МБ» гэжэ маркын шэнэ хүнгэн автомобиль бүтээдэг болоо. Мүнөө жэлдэ 10.000 иимэ машина бүтээгдэхэ. Саашадаа предприяти орон дотороо хэрэглэхын, мүн газаа тээшэнь худалдахын тулада жэл бүхэндэ зуу мянганhаа үсөөн бэшэ шэнэ маркын автомобиль бүтээдэг болохо.

(ТАСС).

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. Тай ...гуендэхи металлургическа комбинадта хоёрдохи доменнэ ...гэhэн тоггоогдоhон болзорhоо урид хабсаргагдажа дүүргэгдэhэн ...байна. Зураг дээрэ: түрүүшүүл-металлургнууд, хабсаргагшад хоёр... доменно пеэшэнэй хажууда байна.

ВИА-гай—ТАСС-ай фото.

АЛЬФРЕД ВИЗЕНТЫН ЭРЭЛХЭГ ЗОРИГ

Альфред Визентын стол дээрэ олон бэшэгүүд ябталаатай. Конвертнууд дээгүүрнь манай совет городуудай почтын тамганууд аржытар дарагданхай. Эдэнь—дайнай үедэ шархатажа, сэрэгэй хоморгон-пленэдэ абтаад, Германида байха зуураа, талаан хубяар Альфред Визенттэй дайралдажа, амиды мэндэ гараhан совет офицернуудай бэшэгүүд.

Хамта гушан гурбан хүн байгаа. Бултадаа тэдэнэр мебель-хибэсэй фабрикада худалдаг hэн. Тэрэнь үни заяанда арадай үйлэдбэриин газар болонхой. Визенттэнэй сонхоор мүнөөшье элихэн харагдажа байна. Тиин үбгэн Альфред энэ хүрэтэр хүнгэн сарюун, өөрынгөө дуратай ажал хэhээр—ковёр-хибэсэй гоё hайхан угалза хээ уран наринаар зураhаар юм.

—Хорин жэлэй саана hэн,—гээд Визент хөөрөөгөө эхилнэ,— би нацис сэрэгэй формо үмдэхэ, үргэлхэ баатай болоо бэлэйб. Тиихэдээ, ноёдой захиралтаар, пленнэ сэрэгшэдэй ажал хэхэдэнь харууhалан зонхилхо, ажал дүүрэбэ гэhэн дохёогой болоходо, тэдэниие эндэ, Эльсницэдэ, байдаг лагерьтань туужа абаашадаг байгааб. Тэдэнэр булта шахуу арагяhан болотороо турашаhан, зүдэрүүбэ тон муу эдеэ хоолтой байхаhаа гадна, сүүдхэдээ 12—14 час соо ажалладаг hэн. Теэд тэдэнэй нэгэниингьшье зоригоо хухаржа, үй хай. урүу дурүу болоотүй, харин бултадаа эгэршэгүй зоригтой, ёhотойл эрэ зонууд бэлэй...

Теэд тэдэ сэрэгэй пленэйхид-Альфред Визентые коммунист юм гэжэ хаанаhаа мэдэхэ hэм даа... Тиимэhээ хилээмэ, тамхи тэдээндэ Альфредэй нюусаар асаржа үгэхэдэ, түрүүшээр тэдэнь дуугайшаг байгша hэн. Харин хожомынь, «тэнсэлгүй ехэ хүсэнэй түрилтэ доро» гитлеровскэ командовани «Зүүнэй фронтын зарим газарые тэгшэдхэхэ баатай оодоо» гэжэ мэдээсэhэн газетын саарhанда орёожо, тэрэл хилээмэ, тамхияа үгэдэг болоходонь, тэдэ зоной нюдэд бүришье уряар харадаг болоо бэлэй.

Нэгэтэ Москватай радиогоор Совинформбюрогой мэдээсэлые Визент хуудаhахан дээрэ бэшээд, тэдэндэ үгэбэ. Удаань хоёрдохёо, гурбадахяа... Тиин үгэжэл, үгэжэл байдаг болоhон...

Гэнтэ Альфред бишыхан тэмдэг захяа абаба. Тэрээн соонь: «Альфред, хэрэг хэр ябанаб? Дайнай дүүhатар амиды ябажа гарадаг hаа гэжэ хүсэгдэнэ. hайн бэлэйт даа! Хилээмэ, тамхиетнай абаабди. Дайншье дүүрэжэ байна гээшэ. Эгээ мүнөө хаанахана манай совет сэрэгүүд байна хаб? Манда дуулгыт, та маанадhаа үлүү мэдэнэ ха юмта. Баяртай, А. С.»—гэжэ бэшээтэй байба.

А. С.—гэгшэнь Совет Армиин майор Алексей Спиридонов hэн. Иигэжэ Альфред Визент, совет сэрэгэй пленэйхидэй хоорондо хани нүхэсэлэй барисаан батажаад, бэе бэедээ этигэдэг болоо бэлэй.

Лагерьта дежурладаг фельдфебель холшор басагадтай хүтэрэлдөөд кинодо ябашадаг, тиихэдэнь Визент пленэйхидтэ ошодог байба. Нэгэтэ тэдэнэрэй барааг соо суглараад hүүжа байтарынь, лагериин ноёдой нэгэн—капитан Заутер гэдэг гэнтэ орожо ерээд, суглараагшадые харамсаараа ,шэгээ бэшэдхэн, нюдэдынь улаа эреэн болошобо. Удаань пистоледээ hүга татан абаад:

—Эндэтнай большевигүүдэй партийна суглаан боложо байна алтай? Ши, Визент, баhа эндэ ерээд ябанабши... Ойлгоходоорой. тархяа элихээ hанаа алтайш!—гээд хашхаржа оробо.

Теэд барааг соохи үтэ стол тойроод hүүhан пленнэ хүн бүхэнэй урдань нэгэ-нэгэ хүүдаhан дээгүүр хибэс-ковёр дээрэ байдаг угалза хээнүүд эхилжэ зураатай.

— Ноён капитан,— гээд Визент хандаба,—эдэ зон хибэс-ковёрой хээ угалза зуража hураха hанаатай байна. Тиигээдшье эдэнэр бултадаа фабрикадамнай хүдэлнэ гээшэ аабдаа..

Эдэ үгэнүүдтэнь тороhон гитлеровскэ капитан аман соогоо хараал шэрээд болоhоор тонилоо бэлэй. Гэбэшье Визентын, пленнэ офицернуудэй толгой дээрэ аюул тудаhан байгаа. Тиигээдшье лагериин ноёдто Альфред Визент урдань коммунис партиин гэшүүн байгаад, тэрээнhээ боложо, 1933 оной hүүлээр удаан саг соо ажалгүй ябаа гэжэ хаанаhаашьеб мэдэгдэшэhэн юм. Тиимэhээ ородүүдтай саагуур наатуур барисаатай гэжэ мэдэгдээ hаа, нээрээшье тархяа эдижэ магад hэн.

Энэ аюулта сагай тулаад байхада, Альфредэй ноён. Эльсницегэй комендант тэрээндэ туhалаа бэлэй. Визентые үмөөржэ ороод. хойшодоо hэримжэтэй ябахыень захиба.

—Би энэ хүниие оройдоошье мартахагүйб даа,—гээд Альфред үргэлжэлүүлбэ.—Тэрэ маанадай нүхэр. гитлеровскэ ёho түримай дайсан байhан юм.

Теэд Визентдэ, тэрээнэй нүхэдтэ ганса энэ офицер бэшэ, харин ондоо зонуудшье туhалдаг hэн. Жэшээлхэдэ. тэдэнэй дунда фабрикын мастер Вальтер Геккень гэдэг бии байhан. Тэдэнэр булта аха аргаараа туhалха гэжэ оролдодог. эдихэ юумэ асардаг. бэшэг саарhа дамжуулдаг, ажалыень хүнгэдхэхэ гэжэ эрмэлзэдэг байба.

Заримдаа ород офицернууд Визентын гэртэ hэмээхэн ородог бэлэй. Тиихэдэнь тэрэнэй hамгажаал — Фрау Гертруда тэдэ айлшадта дайнай үеын паегhoo хүбаалдаха гэжэ оролдодог байгаа. Визентын хүбүүн Карлын аманай гармошкоор дуулуулжа наадахадань, ээд болон айлшад аалихан дуулаадшье абадаг hэн гэдэг.

Визент фронт дээрэхи байдал тушаа урда мэтээр мэдээсэжэ, тэдэниие hонирхуулдаг байба. Тэдэ офицернууд тэрэ мэдээе бүхы лагерь соогуур тараадаг байhан. Визентын энэ ябуулгын эрэлхэг зоримгой байhаниинь хэндэшье эли. Заахашье hэжэг түрүүлээ бол, гестапынхид тэрэ дары хэрэгы шэрүүнээр аашалдаг байгаа. Илангаяа 1944 оной июлиин 20-до Гитлерые алаха гэhэн урагшагүй hэдэлгэhээ хойшо гестапын мүрдэлгэ, хардалга бүришье түргэдэшоо hэн. 1945 оной эхеэр hүниндөө орой газаашье гараханъ аймшагтай болоо hэн гээд Альфред Визент hанан hанан хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ.

1945 оной апрель hapa. Совет сэрэгүүд Берлиндэ туласа ошоо hэн. Американ сэрэгүүд Рудна хаданууд та хүрөөд байгаа. Фашистнууд үхэхэеэ байhан арьяатан мэтэ уланха галзуугаар аашаладаг болоhон юм.

Тэрэ үеэр пленэй хүнүүдые «эвакуацилха захиралта гараа hэн. Теэд тиихэ үеэр хайшаншье абаашаха газар үгы болонхой гэхэ гү. али тойроод хүү хүреэлэгдэнхэй. фашис арьяатанай hүнэхэ сагынь үглөө мүнөө болонхой байгаа. Тиимэhээ гитлеровскэ засагаархид «эвакуаци» гээшээр далдалан. пленэй хүнүүдые бүтүү бүглүү газарта абаашажа, үгы хэхэ гэhэн юм. Энээн тухайда Альфред мэдээсээ hэн. Талаан болоходоо, харуулай конвойнхидой пленнэ зониие хаагуур тууха харгы заахыень Альфредтэ захирагдаhан байна. Эльснице хотын оршон тойронхи газарые, эсэсовцүүдэй байдаг сахюулай постнуудые Визент hайн мэдэхэ hэн тула, эсэсовцүүдэй гарнизон, сахюулай постнуудые холуур тойруулха маршрут табижа, ой модон соогуур, хада уулануудай нахидаар гараhан зүргэ харгы заажа үгөө бэлэй. Энэнь пленэйхидые абарhан харгы зам болоо...

«Хүндэтэ Альфред!—гээд Эльсницедэхи сэрэгэй плендэ байhан Москва шадархи Крюково хотын Николай Крюков Визентдэ бэшэнэ.—Та ёhотойл hайн хүн тээщэт. Танай сэдьхэл залан hайхан. Тиимыетнай hаял ойлгожо байна бэшэбди. харин нацистнуудай шуhата hабарта ороод байхадаа ойлгоо бэлэйбди. Тиихэдэ бултанаймнай ами наhан хиигааhан дээрэ гараад байгаа hэн. Тэрэ үеын хүндэ хүшэр байдалда эхидhэн манай хани барисаан мүнхэ байха...»

Теэд гансахан Николай Крюков бэшэ, Ленинградай Петр Андреев, Куйбышев хотын Михаил Хаснутдинов болон бусад олон совет хүнүүд Альфред Визентдэ тиигэжэ бэшэнэ.

Альфред Визент, тэрэнэй бүлэнэр национальна hайндэреэр—Германиин Демократическа Республикын 15 жэлэй ойтой дашарамдуулан, дайнай үеын аюулта байдалые, аманайнтаа хилээмэ хүбаалдажа ябаhан тэдэ олон зондо үнэн зүрхэнэй юрөөл баяр, хани нүхэсэлэй халуун дулаан үгэ дамжуулхыемни гуйгаа hэн.

Юрий ДАНОВ,
АПН-эй корреспондент.

Олимпиин наадан

МҮРЫСӨӨН УЛАМ ШАНГАДАНА

ТОКИО, октябрийн 21. (ТАСС-ай тусхай корр.). Токиогой олимпиадын дүүрэхэ саг ойртоо. Олониха медальнуудай угтөө, чемпионууд алдаршуулагдаа. Зүгөөр түгэсхэлэй үеэр спортивна мүрысөөнэй һонирхол бага болоногүй, харин тэмсэл улам шангадаа.

Москвагай 22 наһатай студент Валерий Брумель 2 метр 18 сантиметр үндэрые харайжа, илалта түйлаа. Стадион дээрэ нэрьемэ альга ташалган болоо, Валерий Брумелиин хүндэлэлдэ зорюулагдажа, манай Эхэ ороной гүрэнэй гимнын аялган стадион дээгүүр зэдэлээ.

Хүнгэн атлетигүүдэй мүрысөөнэй һүүлшын үдэрэ марафонско урилдаан болоо. Тэрээндэ Эфиопиин спортсмен Абебе Бикилэ түрүүлээ. Бикилэ эгээн лэ эрхим үрэ дүн харуулаа.

Эстафетээр түгэсхэлэй мүрысөөн болоо. 4×100 метрэй эстафетэдэ Польшын басагад эхэ амжалта түйлаа. Тэдэнэр 43,6 секундэ соо гүйжэ, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоогоо. Манай спортсменкэнүүд Г. Гайда, Р. Лаце, Л. Саматесова, Г. Попова 44,4 секунда соо гүйжэ дүрбэдэхи һуури эзэлээ. Мүн энэ эстафетэдэ эрэшүүлэй дундаһаа америкынхид 39 секундын туршэ соо гүйжэ, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоогоо. Манай спортсменүүд илалгаһаа 0,4 секундаар гээгдэжэ, табадахи һуури эзэлээ. 1500 метрэй урилдаанда Шэнэ Зеландиин спортсмен П. Снелл олимпиин чемпион болоо. Тиигэжэ мүнөөнэй олимпиадада хоёрдохи алтан медаль тэрэ абаба.

Тиигээд хүнгэн атлетигүүдэй мүрысөөн дүүрээ. Манай спортсменүүд табан алтан медаль абаа. Римдэ тэдэнэр арба нэгэн алтан медаль абаһан юм.

Манай гимнастнууд командын үрэ дүнгөөр алтан медаль абаа. СССР-эй команда 380, 890 балл абаа. Чехословакиин команда хоёрдохи, Японой команда гурбадахи һуури эзэлээ. Тус бүриин дүнгөөр Чехословакиин гимнастка В. Чаславска олимпиин чемпион болоо. Л. Латынина (СССР) мүнгэн медаль, П. Астахова (СССР) бронзо медаль абаһан байна.

Велосипедээр урилдаанда Ригын спортсмен И. Бодниекс болон москвич В. Логунов мүнгэн медальнуудые абажа болоо. Энэ мүрысөөндэ Италиин спортсменүүд нэгэдэхи һуури эзэлээ. Командануудаа урилдаанда Германиин нэгэдэмэл командын спортсменүүд илаа.

Шпагаар фехтованиин дүүрэһэн байна. Тэрээндэ Венгриин спортсменүүдэй команда илажа гараа. Хоёрдохи һууриие италиинхид, гурбадахи һууриие францууд эзэлээ.

Мүнөөдэр онгосонуудаар һуулашын урилдаанууд болоо. «Звездный» гэжэ классай урилдаанда Багамска арлуудай спортсменүүд түрүүлһэн байна. Манай онгосо табадахи һуури эзэлээ. «Летучий голландец» гэжэ классай мүрысөөндэ совет спортсменүүд табадахи һуури эзэлээ. Шэнэ Зеландиин спортсменүүд илажа гараа. «Дракон» гэжэ классай мүрысөөндэ манай онгосо нэгэдэхи һуури эзэлээ. Даниин спортсменүүд илаа. «Финн» классай мүрысөөндэ Германиин нэгэдэмэл командын спортсменүүд илажа гараа. «5,5» классай онгосоор болоһон мүрысөөндэ Австралиин спортсменүүд илаһан байна.

Ринг дээрэ хахад финальна мүрысөөн болоо. Советскэ олоон боксер түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэтэй болоһон байна.

Дзю-До гэжэ барилдаашадай мүрысөөндэ дүнгүүр бэетэй бүхэ И. Окано (Япон) илажа гараа.

КИНО

„ГАМЛЕТ"

Гамледтай хүн түрэлтэнэй уулзалганууд хэдэн зуун жэлнүүдэй гэхэ гү, али бүри тодорхойлбол, гурбан зуу гаран жэлэй хугасаа соо боложо үргэлжэлһөөр. Хэды олон театрнууд орон бүхэндэ энэ трагедиин геройтой харагшадаа танилсуулаа гээшэб! Хэды олониинь Даниин принцэй, тэрэнэй уйдхартай хуби заяанай түлөө сэдьхэлээ тамалуулан һуугааб.

Байгша оной апрель соо Англиин агууехэ драматург Вильям Шекспирэй түрэһөөр дүрбэн зуун жэлэй ойе тэмдэглэхэ үедэ үшөө нэгэ Гамледтэй совет хүнүүд танилсаха золдо хүртөө. Зүгөөр энэ Гамлет бэшэ Гамледуудһаа нэгэл онсо илгаатай, тоншье онсо илгаатай, юуб гэхэдэ, энэмнай театрай бэшэ, харин киногой Гамлет, Гамлет — Смоктуновский байгаа бшуу. Агууехэ, мартагдашагүй образые бүтээхэ хэрэгтэ мэдээжэ совет кинорежиссер Григорий Козинцев хамаг уран бэлигээ, хаба шадалаа зорюулаа. Тиин «Гамлет» гэжэ совет шэнэ фильм зохёогдожо, экрануудта гараһан, уласхоорондын кинофестивальнуудта амжалтатайгаар харуулагдаһан намтартай. Тус фильм мүнөө һаял манай республикын экранууд дээрэ гаража эхилээ.

Тииһээ тиитэрээ шэнэ Гамледнай урдань бии байһан Гамледуудһаа — театральна гү, али киногой гү, хамаагүй — ямар илгаатайб, һүүлэй һүүлдэ тиимэ онсо илгаа бии юм гү гэһэн асуудалтай харагша бүхэн шэнэ уулзалгада яарадаг байһаниинь гайхалгүй. Үнэхөөрөөшье энээнһээ урда, илангаяа 19-дэхи зуун жэлдэ, хоридохишье зуун жэлдэ Гамлет гээшэмнай өөрын эрмэлзэлгүй, уй гашуудалһаа дулдыдан ухаагаа төөрин алдаһан, зориг хабааршье дуталдаһан, хуби заяагаа хайрагүйгөөр нэрбүүлэн тэнэһэн хүн гэжэ тоологдодог һаа, үнгэржэ ерэхэдээ элдэб саг үеын эрилтэдэ тааруулагдан тэрэнэй образой элдэб үнгөөр тулхаваалагдадагшье байгаа һаань, шэнэ, совет Гамлет манай үе сагай, зориттой, хүсэл эрмэлзэл түгэс, хара сагаанай ёһотой гүн унгиие һэтэ харадаг, омог тэмсэлшэ боложо энэ удаа харуулагданхай.

Энэншье өөрын хуулитай, огто гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, элдэб үе сагта ажаһууһан хүнүүд «Гамлет» сооһоо өөрынгөө асуудалнуудта харюу, өөрынгөө сэдьхэлэй байдалай тэнсүүри бэдэрдэг байгаа. Зарим олодогшье һаабза, нүтөөдүүл алгашье һаладаг бэлэй. Харин бидэндэ, совет хүнүүдтэ, манай хараа бодолдо тэрэнэй худал хуурмагтай эбсэшэгүй, үнэн тээшэ эрмэлзэдэг сэдьхэлэй илангаяа дүтэ байһан ушарые, Гамледай Горькиин хэлэдэгээр «ехэ үзэгөөр» бэшэгдэхэ ёһотой хүн байһыень энэл фильмһээ бүримүһэн, хойшолшогүй найдамтайгаар ойлгожо абана бшуубди. Тиимэһээл фильм буулгагшад Шекспирэй мүнхэ образые манда улам дүтэ, түрэл болгоһон ехэ габьяатайнь арсашагүй. Энэнь фильмын эрхим һайн талые гэршэлхэһээ гадна, шэнэ уулзалгымнай баяр болоно бшуу. Үнинэй хүлеэгдэһэн уулзалгын аятайшье һаа, энэ ушар гайхалтай мэхэ гохо, зоболон гашуудалай хүсөөр манда хүрэнэ. Фильмые удхалан ойлгохо, Гамледай бүхы сэдьхэлые ойлгохо, мэдэрхэ, тэрэнэй доромжолуулагдаһан ами наһанай, хуби заяанай түлөө һанаагаа зобоон зобоон һууха хэрэгтэмнай Григорий Козинцевэй бүхы бэлиг, фильмын композици, зарим харанхы бүрэнхы сценэ, мүн шэмэглэлынь, илангаяа Дмитрий Шостаковичай гайхамшаг гүнзэгы удхатай хүгжэм ехэхэн нүлөө үзүүлнэ. Һүүлшынь, Гамледай үхэлэй сценэ һанаял. Тэрэ хара шулуун хабсагай дээрэ унаһан нашан бүргэд шэнгеэр, хоёр яһагүй шэнги гарнуудаа һэтэ харбуулһан далндал, хаджуу тээшэнь дэлгэнхэй, ухаан болодойнтоо үймөөтэ үер долги эбсэнгүй тархинь һанжан гунхаа гэжэ һанамаар. Норвегиин капитануудай жада, һэлмэнүүдээрээ тээбэри хээд, дээрэнь Гамледые ёһолон хэбтүүлээд, үргөөд ябашахаданьшье, хооһон үлэһэн экран дээрэ, нюдэндэмнай үнөөхил харбуулһан омог нашан бүргэд, хара хабсагай харагдаһан зандаа үлэхэ юм. Шостаковичай гүнзэгы, уйдхараар орьёлмо хүгжэм энэ бүхы сценын таһаршагүй нэгэ хуби болон шэхэндэмнай удаан зэдэлжэ байна. Юрэнхы дээрээ бүхы фильм Гамледай трагедиие шэнээр ойлгохо тон зүб үндэһэн, шэнэ түлхюур бо… гэхэдэ алдуугүй. Артист … нокентий Смоктуновскиин … ри зан, маяг, бүхы түхэл … райнь Гамледые наадаха … анханһаа олдоһон, бүхы ф… мын хүгжэлтэтэй таһарш… ямаршьеб дотоодын холбоо… шэнгеэр харагшадта ойлго… но. Артистын бэлигшье … фильм соо илангаяа хурс… һанагдаагүй талануудһаа, … баржа, Гамледые онсо ба… бэшэ, харин юрын лэ хүн, … даха, гашуудаха, баярлаха… лаха сэдьхэлтэй хүн байһ… элирүүлһэн, этигэмээр хар… һаниинь һайшаалтай. Ол… ушарта тэрэнэй нюур б… экраниие эзэлхэ юм, тиих… рндөө удаан анхарамаар, ф… соохи трагедиин хүгжэлт… ямаршьеб нэгэл нягта хол… той, онсо шэнжэтэй болоо… но. Гамледай үхэһэн эсэ… гээ һүүдэртэй хөөрэлдэжэ … хада нюурайнь ямар олон … гын мэдэрэлэй шэнжэнүү… суглуулаад, хубилач байһ… һанаял. Энэнь трагедиие ой… хо баһа нэгэ тон шухала … хюур мүн шуу.

Фильмдэ хабаадаһан бү… шье артистнууд даалгад… рольнуудаа шадамар бэр… гүйсэдхэнэ. Засаг түрын т… шэшэржэ, хүнэй сэдьхэл … дороо хайрагүй гэшхэжэ … һан хаан Клавдиие мүнөө … бараһан Михаил Названов … даха зуураа, тэрэнэй хо… хубалза досоохиие, хо… аашые тон этигэмээр хару… Эхын сэдьхэл, эрэдээ ур… тын орёо соогуур төөриһэн … танине Э. Радзинь, һаймһ… Полониие Ю. Толубеев, сэ… сэбэр этигэлэй долгиндо нэр… дэһэн Офилиие А. Вертин… атаа мэеэгээр жүрөөдэһэн … эртые С. Олексенко болон … сад шадамараар фильмын ю… хы маягтай эбсүүлэнгүй … сэдхэжэ, ехэ амжалтыень … рээлсээ бшуу.

Дэлхэйн классикын мү… зохёол — «Гамлет» гэжэ Вил… Шекспирэй трагедиие «Л… фильмын» табиһан уша… һайшааха зуураа, шэнэ Гам… тэй, Даниин принцшье … үнэн дээрээ ёһотой омог с… хэлтэй, гүн бодолтой, ма… ойлгосотой Гамледтай, Гам… хүнтэй уулзаһандаа тон б… тайбди.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

Аяншалагшадай институт

Совет эрдэмтэдэй олон тоото эмхи зургаануудай бүлэдэ эрдэм шэнжэлэлгын аяншалагшадай шэнэ институт һаяхан бии болгогдобо. Тус институт Абхазска АССР-эй ниислэл — Сухуми хотодо байгуулагданхай. Дурсагдагша институдай бүхы ажал хүдэлмэридэнь олониитын түлөөлэгшэд хабаадалсана.

Шэнэ түхэлэй энэ институт аяншалагшадай дунда гарадаг олон асуудалнуудые шиидхэжэ байха зорилготой. Институдай дэргэдэ совет болон хилын саанахи оронуудай ажалшадай аяншалга; уран һайханай методическа; экспедициин; аяншалагшадай байрлаха газар нютагуудые шэлэн олохо, тэдэниие түхеэрүүлхэ, арадуудай һайндэр, фестиваль үнгэргэхэ болон бусад, хамтадаа найман таһаг эмхидхэгдэнэ. Мүн эндэ техническэ информациин бюро байгуулагдаа.

Институдай бүхы хүдэлмэри, ажал ябуулгыень тэндэ эмхидхэгдэһэн эрдэмтэдэй совет шиидхэжэ байха юм. Соведэй гэшүүдээр түүхэшэд, этнографууд, искусствын талаар хүдэлмэрилэгшэд, литераторнууд, журналистнууд, инженернүүд, агрономууд, альпинистнүүд, Москва, Ленинград, Тбилиси болон бусад городуудай аяншалгада хабаадалсажа ябаһан түлөөлэгшэд һунгагдаһан байна.

Шэнээр эмхидхэгдэһэн энэ институт өөрынгөө хүдэлмэри ябуулжа эхилээ. Һаяхан Абхази, Сочиин курортнуудай экскурсоводуудай семинар үнгэргэгдөө. Совет болон гадаадын оронуудай аяншалагшадай хэрэглэхэ маршрудуудые харуулһан справочник һаядаа хэблэгдэхээр бэлэдхэгдэжэ байна. Институдай Соведэй шиидхэбэриин ёһоор, Амткель нуурай шуулай бэс махабадаа һайжаруулгын лагерь нээгдэхэ болонхой. Мүн Новый Афон курорт шадар аяншалагшадай байрлаха шэнэ гэрэй проект зохёогдожо эхилээ.

дэргэдэ «Турист» гэһэн залуухэбэриин ёһоор, Амткель нуурай шуулай бэс махабадаа һайжаруулгын лагерь нээгдэхэ болонхой. Мүн Новый Афон курорт шадар аяншалагшадай байрлаха шэнэ гэрэй проект зохёогдожо эхилээ.

Советскэ Союз дотор түрүүшынхеэ байгуулагдаһан эрдэмшэнжэлэлгын аяншалагшадай институт аяншалагшадай экономико болон соёл сурталай ургалтые улам ургэнөөр хүгжөөхэ зорилго урдаа табина.

Зураг дээрэ: эрдэм шэнжэлэлгын аяншалагшадай институдай эрдэмтэдэй Соведэй ээлжээтэ зүблөөн боложо байна. Соведэй гэшүүдээр аяншалгын талаар дүршэлтэй болоһон олон тоото мэргэжэлтэд һунгагданхай. (АПН).

Нүхэр Тито советскэ делегацитай уулзаба

БЕЛГРАД. Авиационно усал аюулда орожо гэмтэһэн совет сэрэгэй делегациин гэшүүдтэ, тэрэшэлэн самолёдой экипажда һүүлшын ёһолол хэхын, тэдэнэй хүүрые Москва асархын тула Белград ошоһон совет делегацитай, мүн Югославиин ниислэл хотын сүлөөлэгдэһөөр 20 жэлэй һайндэртэ хабаадахаяа ошоһон совет сэрэгэй делегациие СФРЮ-гэй Президент, СКЮ-гэй Генеральна секретарь Иосип Броз Тито октябрийн 21-дэ уулзаа. Нэгэдэхи делегациие — Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин начальник, армиин генерал А. А. Епишев, хоёрдохиие — авиациин маршал В. А. Судец толгойлно.

Президент Тито авиационно усал гэмтэлэй үедэ наһа бараһан, Советскэ Союзай маршал С. С. Бирюзовые шагнаһан Югославиин Арадай Геройн ордениие армиин генерал А. А. Епишевтэ дамжуулаа. Бүгэдын дайсантай тэмсэхэ үедөө онсо бэрхээр командалһан, баатаршалга гаргаһанайнь түлөө, тэрэшэлэн СССР-эй болон СФРЮ-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондын хани ёһоной харилсаае хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө маршал В. А. Судецтэ, Югославиин Арадай Геройн орден, армиин генерал А. А. Епишевтэ Дайшалхы Тугай орден барюулба.

Тэрэшэлэн совет сэрэгэй делегациин гэшүүд А. П. Белобородов, генерал-лейтенант В. И. Давиденко, Югославиин Дайшалхы Тугай орденуудаар шагнагдаа.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

ХИЛЫН САНАҺАА

Эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалха

ПАРИЖ, октябрийн 21. (ТАСС). Эб найрамдалые, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байлгые бэхижүүлгэдэ туһалха талаар ЮНЕСКО-гой дүүргэхэ зорилгонууд тухай ЮНЕСКО-гой (Гэгээрэлэй, наукын болон соёл культурын асуудалнуудай талаар Нэгэдэмэл нациин организаци) генеральна конференциин XIII сесси дээрэ советскэ делегаци дурадхал оруулаа. Энэ проектдэ делегадууд ехээр һонирхоно. Колониализмын үлэгдэлнүүд болон хойшолонгуудые усадхалгада туһалха, гэгээрэлэй, наукын болон культурын талаар али бүхы янзын үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүүсэн тэмсэхэ, үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалтай тэмсэлдэнь, национальна кадрнуудые бэлэдхэлгэдэнь хүгжэжэ эхилһэн оронуудта үрэ өхэтэй туһаламжа үзүүлхэ зорилготой болото хэмжээ ябуулганууд проект соо хараалагдаһан байна.

Ази, Африкын оронуудай хоёрдохи конференцидэ бэлэдхэл

АЛЖИР, октябрийн 21. (ТАСС). Ази, Африкын оронуудай хоёрдохи конференци зарлаха бэлэдхэл хэхэ комитедэй заседани үсэгэлдэр эндэ нээгдэжэ, 13 ороной түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаа.

Энэ конференци 1965 оной мартын 10-да нээгдэхэ юм. Комитет хадаа конференциин зүбшэхэ зүйл зохёохо, уригдаха оронуудай списогые баталха байна.

„СССР амгалан ёһоной политикые шууд сэхээр бэелүүлнэ"

Космонавтнуудые угталгада зорюулагдажа, Москвада болоһон митингые, мүн Кремль соо үнгэргэгдэһэн уулзалгые гадаадын оронуудай хэблэл, радио болон телевидени тайлбарилһан зангаараа.

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хэлэһэн үгэнүүд тушаа СССР амгалан ёһоной политика шууд сэхээр бэелүүлнэ, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые амгалан ёһоор шиидхэхын түлөө, гүрэнүүдэй бүри һайнаар үгэеэ ойлголсодог, бэе бэедээ этигэлсэдэг болохын түлөө, социалис хани нэгэдэлэй болон дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бата жэгсаалай түлөө СССР шууд сэхээр тэмсэнэ гэһэн удхатай тайлбаринуудые бэшэнэ.

ГАВАНА. Улаан талмай дээрэ болоһон митинг тухай Кремль соо үнгэргэгдэһэн уулзалга тухай фотозурагууд болон репортажуудые, мүн Л. И. Брежневэй, А. Н. Косыгинай хэлэһэн үгэнүүдэй удхые Кубын газетэнүүд толилно.

МОСКВАДА БОЛОҺОН МИТИНГ ТУХАЙ ГАДААДЫН ХЭБЛЭЛ БЭШЭҺЭЭР

Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ленинскэ гол ёһонуудта үндэһэлһэн политикые, социалис хани нэгэдэлэй оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлхэ политикые СССР үргэлжэлүүлхэ гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэдэй үгэнүүд соо хэлэгдэһэн газарые Кубын хэблэл илгаруулан тодо болгожо толилһон байна.

ВАШИНГТОН. «Эб найрамдал хангаха гээшэ гол зорилго болоно» гээд совет хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ. Бүхы түрүүшынгээ хуудаһые ходо гараһан иимэ гаршагтайгаар «Вашингтон пост» гэжэ газета … Брежневэй, А. Н. Косыгинай … хэлэһэн тухай мэдээсэлнүүдые … лоо. «Ондо ондоо социальна о… лалтатай гүрэнүүдэй зэргэ … байха ленинскэ гол ёһонууд … скэ Союзай гадаадын политик… дэһэ һуури болоно гэһэн мэд… газета эшэ татажа бэшэһэн … юм.

(ТАС…)

Энэ зурагые Конгын хойто талын бишыхан тосхондо Юнайтед Пресс Интернейшнл … вын корреспондент буулгаһан байна. Таряашадай нюсэгэн шахуу үхибүүд хашаа хорёогой … шагаажа байна. Наада таладань Урда Родезиһээ ерэһэн сагаан шарайта хүлһэншэн. Тэрэ «… харана» гэжэ Америкын репортёр баталан гэршэлнэ гээшэ.

ЮПИ-гэй — ТАСС-ай ф…

БАРУУН ГЕРМАНИДАХИ ЭКОНОМИЧЕСКА ЗАСАГ ҮСӨӨХЭН ХҮНҮҮДЭЙ ГАРТА ОРОНХОЙ

Баруун Германиие зонхилдог христиан-демократическа союз 1961 оной парламентска һунгуулиин болохоёо байхада, «Зөөри бултанда хабаатай» гэһэн лозунг гаргаа һэн. ХДС-эй хүули засаг бариһаар үлөө һаань, баяшуултай зэргэ «баяжахат» гэжэ христиан демокрадуудай уламаршад хэдэн миллион эгээлэй хүнүүдтэ хэлэһэн байха.

Энэ худал хуурмаг үгэ хүүрэйнь бүтэхэгүй байһые бодото байдал гэршэлэн харуулаа. Һунгуулиин боложо дүүрэмсээр ХДС-эй ударидагшад, тэдэнэрэй толгойлдог правительство юу хэлэһэнээ мартажархёо. Юумэнэй үнэ сэнгэй хүнлэ болоһоной эсэстэ үнгэрһэн гурбан жэл соо үргэн ниитэ арад зон «баяжахын» оронд, бүри ядуу түлюур байдалтай болоо. Тиигэжэ байхадань, Баруун Германиин монополис нэгэдэлнүүд өөһэдынгөө баялигые үлэмжэ ехэ болгоо. Үйлэдбэри ба капитал үсөөхэн баяшуулай гарта улам ехээр ороно. Энээниие Баруун Германиин хэблэлэй мэдээсэлнүүд гэршэлнэ. Мүнөө 100 хүрэхэгүй хүн ФРГ-гэй экономикые зонхилдог болоод, ороной политикада нүлөөлжэ байна. Штутгартын «Крист унд вельт» гэдэг нүлөө ехэтэй газетэ иимэ тобшолол хэнэ.

47 акционернэ бүлгэмэй правлениинүүдэй 57 гэшүүд гурбан томо банкын адаглан байсаалгын соведүүдтэхи 96 гэшүүдэй олонхинь болоно гэжэ тус газетэ элирхэйлнэ. Нүгөө талаһаа, тэдэ акционернэ бүлгэмүүдэй 37-нойнь адаглан байсаалгын соведүүдэй гэшүүд боложо томилогдонхой. Тэрэнэй составта 25 тон томо концерн, худалдаа наймаанай гурбан байшан, страховой хоёр бүлгэм оролсоно. «Тиимэ хадаа хамта дээрээ 94 хүн болоно. Тэдэнь правлениинүүдэй гэшүүд, адаглан байсаалгын соведүүд боложо, Баруун Германиин экономикын гол газарнуудые эзэрхэн зонхилно» — гэжэ «Крист унд вельт» заана.

Гэхэ зуура, энэ тэдыгээр дүүрэнэгүй. Политическэ партинуудай һунгуулиин жасануудта мүнгэ оруулалгын талаар эдэ хүнүүд шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ. Мүнгэ оруулаг хүнүүд лэ дура зоргоороо болодог байна.

Үсөөхэн баяшуулай гарта ФРГ-гэй экономико орожо байнхай. Энэнэй тон аюултай байһан тухайда, зайсуулха хэмжээ абаха һанаатай байһан тухайдаа Баруун Германиин правительствын нэгэнтэ бэшэ хэлэбэшье тиимэ аюултай юумэ боложо үргэлжэлһөөр. Үсөөхэн хүнүүдэй мэдэлдэ экономикын орожо байһые мүрдэхыень Баруун Германиин бундестаг, олониитын шанга эрилтэдэ хашагдан, промышленностиин асуудал эрхилдэг захиргаанда даалгаха баатай болоо һэн. Энэ мүрдэлгэнь гурбан жэлэй туршада, 1954—1960 онуудта, үргэлжэлөө.

Баруун Германиин эгээн томо 1000 предприяти, фирмэнүүдтэхи байдал шалгалтада ороһон байгаа. Энэ предприятинүүд, фирмэнүүдэй зөөри тон үсөөхэн хүнүүдэй мэдэлдэ оронхой гэжэ тоосоон доторнь мэдэрэгдэнэ. Хэрбээ 1954 ондо 20 миллион маркаһаа доошо бэшэ эрьесэтэй фирмэнүүдэй эгээн томо 1000 предприятиин бүлэгтэ ородог байгаа һаань, 1960 ондо энэ эрьесынь хэмжээн 32 миллион марка болгогдоо. Зүгөөр эдэ мянган предприятинүүдһаа угаа томо 50 концерннь лэ ФРГ-гэй экономикодо шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ. 1960 ондо ороной бүхы промышленна продукциин 23 процентнь тэдэ концерннүүдэй хубида хүртэһэн (1954 ондо—17,7 процент байһан юм). Эдэ концерннүүд гүбэхын түрүүндэ металлургиин, химиин, электротехническэ, автомобилиин, нефть бүйлүүлдаг промышленностиин предприятинүүдые (тайлбарилан хэлэбэл, экономикын гол һалбаринуудые) мэдэлдэ барижа байдаг. Баруун Германиин бүхы экспортын 30 шахуу процентнь мантан томо 50 үйлэдбэриин хубида хүргэнэ. Бусад 950 предприяти тушаа хэлэбэл, 1954 онһоо 1960 он хүрэтэрхи үе соо ороной бүхы промышленна үйлэдбэридэ эзэлдэг хубинь 34,9 процентһээ 32,6 процент хүрэтэр доошоо ороо. Экономикын һалбари бүхэндэ хабаатай тон томо 10 предприятиие шалгахадань, һонин ушар элирээ. Промышленностиин али нэгэ һалбариин юрэнхы хэмжээндэ тэдэ 10 предприятиин эзэлдэг хубинь 1954 онһоо 1960 он хүрэтэр иимээр нэмээ гэбэл: нефть буйлуулдаг промышленностьда — 72,5 процентһээ 91,5 процентдэ хүрэтэр, автомобилиин промышленностьда — 58,6-һаа 67 процентдэ хүрэтэр, тамхинай — 68,8-һаа 84,5 процент, металлургическа промышленностьда — 51,6-һаа 57,8 процент, газарай малтамалай — 34,6-һаа 42 процентдэ хүрэтэр гэхэ мэтээр нэмээ. Экономикын нэгэ һалбариин томо монополинууд, концерннүүд бусад һалбаринуудай предприятинүүдтай нягта холбоотой байһыень анхаралдаа абабал, үсөөнхидэй мэдэлдэ эд зөөриин оролгын хэмжээн бүри ехэ болоно гэһэн тобшолол хэмээр.

Шалгалта мүрдэлгэ хэһэн федеральна захиргаанай комиссиин тобшололнууд тон юрэнхы, балар байна. Энэнь юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, тэндэхи концерннүүд комиссиин хүдэлмэриие бэрхэтэй болгоһон, үсөөн бэшэ ушарта — шухала мэдээнүүдые үгэхэһөө арсаһан байгаа. Промышленнигүүдэй тиигэжэ һаад хэһэнэйнь эсэстэ тус комиссиин хоёр гэшүүн — профессорнууд Арндт, Ницлаг гэгшэд 1962 оной августда тэрэнэй составһаа гараа. Комиссиин хүдэлмэриин бэрхэшээлдэ ороһон дээрэһээнь, хүсэд бэшэ, бодото байдал хазагайруулһан тобшолол хэгдэжэшье магад гэжэ профессор Арндт тэрэ үеэр ажахын министр байһан Эрхардта бэшэһэн юм. Концерннүүд, монополинуудай эзэд угаа ехэ эрхэ гартаа абаад, ФРГ-гэй засагай дээдэ зургааниие — бундестагые тоохо дурагүй болонхой байһыень энэ бэшэг гэршэлнэ. Томо фирмэнүүд, концерннүүдэй түлөөлэгшэнэрэй бундестагта оронхой байһые мүн лэ хэрээдэ абаха хэрэгтэй. Тэдэнэрэй депутатска ажал ябуулгань монополинуудайнгаа аша туһые хамгаалха ябадалда зорюулагдана.

Дурсагдаһан тоонууд 1960 ондо хабаадана. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Баруун Германиин экономикын үсөөхэн хүнүүдэй гарта оролгонь бүри түргэдөө. Үрдиллөөтэ шанга тэмсэл дотор томо предприятинүүд дунда, жэжэ предприятинүүдые бүлидаг, тэдэниие түридэг, залгидаг гү, али хиналта дороо абадаг байна. Бремендэхи «Боргвардверке» гэжэ автомобильна концерныи ехээр панхарүүдтаһые ФРГ-гэй бүхы хүн зон мэдэхэ. Тэрэнэй һүүлээр удангүй Гамбургын верфь мүн лэ тиимэ байдалда ороо. Сэрэгэй захилнуудһаа уламжалһан хатуу шанга тулалдаануудай нэгэн Кассельдэхи машина бүтээлгын «Хеншель» гэдэг предприятиие Рурай «Рейншталь» гэжэ айхабтар томо концерныи залгилгаар дүүрэ.

Ороной экономикынь үсөөхэн хүнүүдэй мэдэлдэ оролгые мүрдэн шалгаха гэһэн шиидхэбэри 1961 ондо абаһан бундестаг энэ асуудалдаа дахяад тэхэрэгүй. Бонной правительство, ФРГ-гэй засагай зүргаанууд промышленностьдахи зөөриин үсөөн бүлэг хүнүүдэй гарта орохо ябадалай түргэдэлгэдэ туһална.

Баруун Германида «үмсын баялигай бүрилдэлгын» ямар шэнжэтэй байһаниинь кассануудтахи нөөсэлгэһөөшье элеэр харагдана. Нөөсэлгын хэмжээнэй ургажа байбашье, ажалша зон тэрэниие мэдэнэгүй. 1962 ондо нөөсэлгын книжканууддэй хахад шахуугай нөөсын хэмжээн тус бүридөө 100 маркаһаа доошо байһан. Тэдэниие хамта дээрэнь абахада, бүхы нөөсэлгын миил 1,4 процентнь болодог байгаа. Тиин бүхы нөөсэлгын 60 процентнь нөөсэлгын книжкэнүүдэй 6 процентдэ хамаадана. «Зөөри бултанда хабаатай» гэдэг лозунгынь бодото удха иимэл даа.

Бонной правительствын «Бюллетеньдэ» һаяхан толилогдоһон статьяе — арад зоноо наадалһан зүйл гэжэ нэрлэмээр. Тэрэ статья соогоо ФРГ-гэй правительство «дарүү байхые» уряална, «гансата ехэ юумэ абаха гэһэн хүсэлэнгые» буруушаана. Зэбсэглэлгэдэ мүнгэ һомолходоо боннойхид тиимэ дарүү зан юундэ гарганагүйб? Энэ һомололгонь — гүрэнэй бүхы бюджедэй гурбанай нэгэн болоно бшуу. Энэнь — ажалшадай байдалай муудаһан гол шалтагаануудай нэгэн мүн. ФРГ-гэй правительство салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай ажалшадай, профсоюзуудай эрилтые эрид буруушаана. Юундэ тиигэнэб? «Эзэд баяшуулай олзые бага болгожо» болохо бшуу.

«Зөөри бултанда хабаатай» гэһэн лозунгтойнь энээниие яагаад холбохо гээшэб? Энэ асуудалда үгтэхэ харюу ХДС-эй ударидагшадһаа хүлеэлтэгүй. Баруун Германиин правительствын хэнэй ашаг туһые хамгаалда… захяа дүүргэдэг байһыень «… тень» соохи статья харуул…

Экономическа ехэ хүсые … хүнүүдэй мэдэлдэ оруулжа … ниинь мүнөө үеын Баруун Гер… хи айхабтар ехэ аюултай … болоно. Өөрынгөө табюул хү… дамжуулан, Рурай промышлен… шуул, эсэсэй эсэстэ, ороной … ческэ байдалые хиналта дор… байна. Эзэрхэг түримхэй бай… шалгарһан Германиин монопол… нитал дэлхэйн хоёр дай үүс… ФРГ-гэй промышленностиие … хүнүүдэй гартаа оруулжа бай… үһөө нэхэхэ, бундесвертэ атом… сэг олгохо ябуулгын хэгдэжэ … ниинь мүнөө илангаяа аюулт…

Ю. БОРИС…
(ТАС…)

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕ…

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-… улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре… тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—2… отделов: сельскохозяйственного производства и парти… жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и пар… ной жизни—48-89 33-61 корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов. идеологическ… —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсел… ров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и пер… дов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Со… Министров Бурятской АССР.
Н00252. Зак. № 1048.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1964 оной октябрийн 23.